

VA-Plan 2024-2028

Antagandehandling ▪ 2024

NÄSSJÖ KOMMUN

SAMMANFATTNING OCH LÄSHÄNVISNING

Syftet med en kommunal Vatten- och avloppsplan (VA-plan) är att uppnå en heltäckande och långsiktig planering för vatten och avloppsförsörjningen i hela kommunen. Nässjö kommuns VA-plan utgörs av ett dokument, bestående av tre delar:

- VA-Policyn
- VA-Planen
- VA- Översikt

De tre delarna beskriver vardera olika delar som är viktiga för att förstå helheten i arbetet med och planeringen av vatten- och avloppsförsörjningen i kommunen. De effekter och följdverkningar som ett förändrat klimat för med sig behandlas genomgående i VA-planens olika delar.

Sedan den 1 januari 2023 finns ett lagkrav som slår fast att varje kommun ska ha en aktuell vattentjänstplan som ska ha trätt i kraft senast den 31 december 2023. Vattentjänstplanen ingår som en del i kommunens Vatten- och avloppsplanering, men redovisas i ett separat dokument.

Detta dokument utgör en antagandehandling till Nässjö kommuns nya Vatten- och avloppsplan för perioden 2024-2028. Planen har ställts ut för samråd och granskning under perioden 2023-05-24 - 2023-08-11 respektive 2023-09-28 till och med 2023-10-27. Handlingarna har under denna period funnit tillgängliga på kommunens hemsida samt på Samhällsplaneringskontoret i Nässjö och på medborgarkontoret i Nässjö.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

INLEDNING	5
VA-POLICY	6
VA-PLAN	10
Åtgärder	14
Konsekvenser för miljö och hälsa	18
Ekonomiska konsekvenser	19
VA-ÖVERSIKT	20
Omvärldsfaktorer och befintliga planer	20
Mellankommunal samordning	25
Förutsättningar	29
Framtida utveckling	32
Framtida krav på VA-Versamheten	34
Avloppsvik och pumpstationer	40
Översiktsplan 2023	44
FÖP Nässjö stad	66
FÖP Forserum	67
Dagvatten	68
Reglerade sjöar och vattendrag	70
VA-Ekonomi	72
UPPFÖLJNING VA-PLAN 2019-2023	74
ORDLISTA	78

INLEDNING

BAKGRUND OCH SYFTE

En långsiktig och kommunomfattande planering är av stor vikt för att vattenresurser ska kunna användas på ett effektivt och gynnsamt sätt utifrån rådande situation, gällande lagstiftning samt nationella och regionala mål.

Lagstiftningen har sedan framtagandet av den nuvarande VA-planen (antagen 2019) blivit mer detaljerad och kraven på vad en VA-plan ska innehålla har ökat. Som tydligaste exempel på hur den nya lagstiftningen inverkar på VA-planens innehåll, kommer aspekter kopplat till ett förändrat klimat och vilka effekter det har på VA-planeringen/systemen behöva synliggöras i VA-planen.

ORGANISATION

Samhällsplaneringsnämnden har varit ansvarig för att ta fram ett förslag till ny VA-plan. I projektets styrgrupp har politiska representanter funnits med från kommunstyrelsen, samhällsplaneringsnämnden, tekniska servicenämnden samt från styrelsen i Nässjö Affärsverk AB (NAV). I projektets styrgrupp ingick även förvaltningschefer för samhällsplaneringskontoret, tekniska serviceförvaltningen och VD för NAV.

Arbetsgruppen har bestått av tjänstepersoner från samhällsplaneringskontoret, Nässjö Affärsverk (NAV), kommunledningskontoret och tekniska serviceförvaltningen.

TIDPLAN OCH PLANPERIOD

VA-Planens planperiod sträcker sig från 2024–2028, den nya VA-planen tas fram under 2023. Samrådet pågick under perioden 2023-05-24 till och med 2023-08-11. Granskning pågick under perioden 2023-09-28 - 2023-10-27 och planen beräknas antas i kommunfullmäktige i mars 2024.

GÄLLANDE VA-POLICY OCH VA-PLAN

Denna VA-plan ersätter i och med dess antagande följande handlingar:

- Vatten och avloppsplan 2019–2023.
- VA-Policy 2019-2023.

VA-POLICY 2024-2028

1. INLEDNING

Nässjö kommun ska ha en säker, klimatanpassad och hållbar VA-försörjning som bidrar till bebyggelseutvecklingen i kommunen.

I policyn finns ställningstaganden som är styrande för kommunens VA-planeringsarbete som gäller alla kommunala nämnder och bolag. Syftet är att visa hur kommunen avser säkerställa en långsiktig, effektiv och hållbar (ekologiskt, socialt och ekonomiskt) vatten- och avloppsförsörjning. Den långsiktiga VA-planeringen är en viktig faktor att beakta vid utformning av kommunens översiktsplan samt för andra kommunala planer och utvecklingsdokument. Målsättningen med arbetet är att skapa långsiktiga ställningstaganden och riktlinjer för kommunens VA-försörjning. VA-policyn blir också styrande för kommunens vattentjänstplan, vilken innehåller kommunens långsiktiga planering för hur behovet av allmänna vattentjänster ska tillgodoses samt en bedömning av hur den allmänna VA-anläggningen ska hantera ökad belastning i samband med skyfall.

Ett mer övergripande mål är att minska miljöbelastningen och därmed möjliggöra för en långsiktigt hållbar bebyggelseutveckling samt att skapa förutsättningar för en utveckling av attraktiva områden för boende och andra verksamheter. Att skapa en struktur och framförhållning av VA-planeringen i kommunen är en del av arbetet med att nå dessa mål. VA-policyn ska bidra med förutsättningar för att kunna göra investeringar där de gör mest nytta.

VA-POLICYNS SYFTE:

- vara en vägledning för att nå en långsiktigt hållbar utveckling inom vatten- och avloppshanteringen.
- ange riktlinjer för hur vatten- och avloppsförsörjningen ska lösas inom och utanför va-verksamhetsområden.
- bidra till att skydda miljö och hälsa men även främja tillväxt och byggande.

1.1. REVIDERING OCH UPPFÖLJNING

För att VA-policyn ska vara ett användbart underlag för kommunens arbete med VA-försörjningen och översiktlig planering behöver den hållas aktuell. En översyn av policyns aktualitet ska ske varje mandatperiod.

2. ÖVERGRIPANDE STÄLLNINGSTAGANDE FÖR VA-FÖRSÖRJNING INOM KOMMUNEN

Nedanstående ställningstaganden gällande VA-försörjning är en förutsättning för att vi ska uppnå de övergripande målen och vår vision. Ställningstagandena är vägledande i alla kommunala VA-frågor (både allmänna och enskilda) och tillsammans med andra beslutade dokument utgör de underlag för kommunens övergripande planering.

- Kommunens arbete med frågor som rör VA-försörjning ska bidra till att miljö kvalitetsnormer för vattenförekomster uppfylls.
- VA-anläggningar och ledningsnät ska vara driftsäkra, robusta, ha ett tillfredställande skydd och vara anpassade till framtida klimatförändringar.
- Åtgärder inom verksamhetsområde för allmänt VA ska i huvudsak finansieras via VA-taxan.
- Det ska finnas en balans mellan anslutningsavgifter och brukningsavgifter så att utbyggnad av VA sker rättvist inom VA-kollektivet.
- VA-frågorna ska beaktas i all fysisk planering. Vid detaljplanering av nya områden och detaljplaneändringar ska kommunen noga beakta att VA-försörjningen är långsiktigt och hållbart reglerad så att inte negativa effekter uppstår för miljön eller påverkar människors hälsa.
- Innan utökning eller nybildande av verksamhetsområde beslutas, ska förutsättningarna att lösa VA-försörjningen genom enskild anläggning vara utredda. Verksamhetsområdets geografiska avgränsning ska göras utifrån detta.
- Bygglov och VA-lösning ska prövas samordnat för att underlätta för fastighetsägare och främja en god bebyggd miljö. En förutsättning för bygglov och beviljande av förhandsbesked ska vara att vatten- och avloppsförsörjning går att lösa.
- Befintliga anläggningar och ledningsnät ska underhållas och förnyas i den takt som behövs för att bibehålla deras funktion och driftsäkerhet.
- Kommunen ska verka för att den allmänna VA-anläggningen utvecklas där det ger störst resultat för miljö och hälsa, samt är ekonomiskt rimligt och tekniskt möjligt.
- Om detaljplaneläggning medför behov av allmänna vattentjänster ska verksamhetsområdet i normalfallet utökas när detaljplanen har vunnit laga kraft.

3. LÅNGSIKTIGT HÅLLBAR SPILLVATTENFÖRSÖRJNING

- Industrier och andra verksamheter ska bara få släppa ett processavloppsvatten till det kommunala ledningsnätet efter samråd med VA-huvudmannen. En bedömning av avloppsvattnets egenskaper och innehåll av skadliga ämnen görs i varje enskilt fall och regleras enligt allmänna bestämmelser för kommunalt vatten och avlopp (ABVA) och anslutning till kommunalt avlopp i Jönköpings län Råd och krav vid utsläpp av avloppsvatten från industrier och andra verksamheter.
- Ett aktivt arbete ska bedrivas inom avloppsverksamheten för att minimera påverkan på miljön och recipienter, exempelvis genom uppströmsarbete, tillskottsvatten och driftoptimering.
- Tillsynen av enskilda avlopp ska följa vägledning från Havs- och vattenmyndigheten när det gäller prioritering av områden. Högre reningskrav utifrån miljö- och/eller hälsoskydd kan ställas på enskilda avloppsanläggningar med hög skyddsnivå enligt Havs- och vattenmyndighetens allmänna råd. Varje ansökan om att anlägga nytt avlopp bedöms utifrån förutsättningarna i varje enskilt fall.
- Arbeta för ett långsiktigt hållbart omhändertagande av slam från enskild spillvattenhantering.

4. LÅNGSIKTIGT HÅLLBAR DRICKSVATTENFÖRSÖRJNING

- Yt- och grundvattenförekomster av betydelse för befintlig och framtida dricksvattenförsörjning ska skyddas och brukas på ett långsiktigt hållbart sätt.
- Kommunens allmänna dricksvattentäkter ska ha aktuella vattenskyddsområden och skyddsföreskrifter.
- Ordnad reservvattenförsörjning bör finnas för alla större vattentäkter som betjänar fler än 2000 personer.
- För att skydda kommunens vattenförsörjning mot sabotage och skadegörelse ska kommunen arbeta förebyggande samt ha en tillfredsställande säkerhet. Inga obehöriga ska ges tillträde till vattenverk, reservoarer eller tillgång till ledningsregistret.
- För alla områden med allmän dricksvattenförsörjning ska en nödvattenplan finnas och vara känd för alla berörda.
- Övergripande planering av vattenförsörjningen i kommunen utifrån framtida klimat exempelvis inventering av torra områden.
- Uttag ur dricksvattennätet ska ske på ett säkert sätt utan att hota människors hälsa.
- Vid samtliga provningar och tillståndsgivande inom plan- och byggprocessen ska hänsyn tas till viktiga vattenförekomster.

5. LÅNGSIKTIGT HÅLLBAR DAGVATTENFÖRSÖRJNING

- I alla delar av plan- och byggprocessen ska lämplig dagvattenhantering utredas och beaktas vid markens anläggande och bebyggelsens utformning.
- Dagvatten som uppstår på kvartersmark (tomtmark) tas, i första hand omhand lokalt. När det i undantagsfall krävs används fördröjning på allmän plats och avledning i ledningsnät.
- Dagvattenhanteringen ska lyftas fram i samhällsplaneringen med beaktande av miljöbelastning och klimatförändringar genom att dagvattenfrågan belyses tidigt i planprocessen eller i utredningsskedet.
- Dagvattensystem ska utformas med hänsyn till platsens förutsättningar, dagvattnets föroreningsgrad, naturliga vattenströmmar och recipientens känslighet. Direktutsläpp av dagvatten till recipient får inte ske.
- Lagring av förorenade massor inklusive snö anordnas där påverkan på recipienten begränsas.
- Planering av dagvattenhantering ska ske med hänsyn till ett förändrat klimat, skyfallsberedskap motsvarande minst 100-årsregn ska eftersträvas i öppna dagvattensystem vid ombyggnationer av allmän platsmark och vid detaljplanläggning.
- Dagvattenanläggningar bör utformas så att biologiska, estetiska och sociala värden främjas.

6. SKYDD AV LIV OCH HÄLSA

- I samband med utbyggnation eller ombyggnation av befintligt nät ska behovet av brandposter utredas.
- Förhindra att förorenat släckvatten okontrollerat sprids inom vattenskyddsområde eller nära enskild vattentäkt.
- Förhindra att förorenat släckvatten ger upphov till förorening av grund- och ytvatten, samt okontrollerat sprids inom vattenskyddsområde eller nära enskild vattentäkt.
- Om möjligt kunna förhindra/begränsa att miljöfarliga föroreningar når dagvattensystemen vid större utsläpp eller olyckor

VA-PLAN

ALLMÄNT VA

I den allmänna VA-anläggningen ingår vattenverk, avloppsreningsverk, ledningsnät, reservoarer och pumpstationer samt andra anordningar som krävs för att den kommunala VA-försörjningen ska fungera och uppfylla behovet att skydda människors miljö och hälsa. Enligt kommunfullmäktigebeslut och fastställd bolagsordning ifrån 1993-04-29, har Nässjö Affärsverk AB det kommunala ansvaret att producera, distribuera och tillhandahålla dricksvatten och att omhänderta avloppsvatten för den allmänna VA-anläggningen inom Nässjö kommun. I NAV:s huvudmannaskap för den allmänna VA-försörjningen innefattas även ett ansvar att initiera och säkerställa vattenskydd för befintliga och framtida vattentäkter.

Såväl ledningsnäten som vatten- och avloppsreningsverken ska kontinuerligt, och utifrån en väl avvägd prioritering, förnyas och förbättras. Detta för att skapa en kvalitetssäkrad VA-försörjning för kommande generationer.

Vatten- och avloppsverk

I Nässjö kommun finns idag 13 vattenverk och 9 avloppsreningsverk. Verken byggdes ut mellan 50-70-tal. Underhåll och ombyggnation görs löpande för att modernisera och säkra driften. Till stor del är verken uppkopplade och automatiserade och övervakning sker i SCADA-systemet, som larmar om något händer i processen. Men det finns ett stort investeringsbehov för att säkerställa anläggningarnas drift och funktion framöver. Ett stort projekt som påbörjats är att framtidssäkra Nässjö avloppsverk och den första etappen som är beslutad och nu påbörjad är att bygga en ny mottagningsstation för externslam ifrån enskilda avloppsbrunnar samt slam ifrån ytterverken. I projektet ingår även en ombyggnation av första reningssteget för det inkommande avloppsvattnet detta för att kunna öka kapaciteten och skapa en bra arbetsmiljö.

Första etappen planeras vara klar sommaren 2024 och därefter finns det planerade ombyggnations och utbyggnadssteg steg som ännu inte är beslutade.

De senaste årens utmaningar med pandemin och det oroliga världsläget med kriget i Ukraina, har påverkat drift och underhåll av verken. Det har och är fortfarande svårt att få tag på vissa komponenter och reservdelar och har varnats för brist på fällningskemikalier. Bristen på kemikalier och ökade energipriser har gett en kraftig ökning på driftkostnaderna samtidigt som underhållsbyggnadsprojekt försenas på grund av bristen på delar och komponenter. Det oroliga världsläget och även lett till en annan medvetenhet kring kontinuitetshandling gällande driften av verken och anläggningarna. Så en effekt av detta är att idag används samma fällningskemikalie på alla verk både vatten- och avloppsverk. Det byggs även upp ett reservdelslager och reparationer utförs i större utsträckning än tidigare.

Samtidigt så kommer ökade krav på verken men även på driften och verksamhetens egenkontroll. För att möta den samhällsliga miljöproblematik som vi har med klimatförändringen, microplaster, läkemedel och miljögifter, avloppsverken är ändstationen för vårt leverne och vattenkvalitén i recipienterna ska förbättras. Ett 30-årigt avloppsdirektiv håller nu på att omformas för att möta nutida och framtida samhällsutmaningar i form av energi- och klimatneutralitet samt rening av andra ämnen än Fosfor, kväve och organiskt material. Även slamdirektivet ifrån 1986 är planerat att revideras om nya krav kommer får det stor inverkan på vårt arbete med att säkerställa slamkvaliten och hanteringen av slammet.

Även på vatten sidan har ökade krav kommit på att säkerställa dricksvattenproduktionen från råvatten till levererat dricksvatten. Dricksvattendirektivet som antogs i EU 2020 håller nu på att införlivas i svensk lagstiftning och vid årsskiftet 2022/2023 trädde de nya dricksvattenföreskrifterna LIVSFS 2022:12 i kraft.

Under kommande planperiod kommer därför de nya direktiven ha en stor påverkan på kommande planeringsarbete på avloppsverken. Där också också klimatfrågan i form av klimatanpassning dvs säkerställa drift och produktion i ett förändrat klimat men också arbete att minimera verkens och driftens klimatpåverkan. Men det behöver också läggas mer tid och resurser för att hantera det nya säkerhetsläget med kontinuitetshantering och säkra driften i händelse av kris.

Kommunen kommer även att se över förhållandet mellan överföringsledningar och lokala verk för att hantera kommunens planer på utbyggandsområden och utvecklingsområden. Vid förslag till överföringsledning ska eventuell ökad belastning på recipienten beaktas.

Dagvattenanläggningar

Det ställs även ökade krav på dagvattenanläggningarna. För nya dagvattenanläggningar uppförs nu egenkontroll- och skötselprogram.

Det finns därav ett behov att inventera befintliga dagvattenanläggningar och uppföra egenkontroll- och skötselprogram även för dessa anläggningar. Det finns även behov att utreda skötselansvar för befintliga dagvattenanläggningar/ lösningar.

Ledningsförnyelse

Nässjös kommunala VA-ledningsnät började anläggas redan tidigt 1900-tal. Det innebär att ledningsnäten består av ledningar med olika ålder och ledningsmaterial samt har anlagts med olika utförande. NAV har likt många andra VA-huvudmän en utmaning med att förnya ledningsnätet och att proaktivt arbeta med att säkra distributionen av dricksvatten samt omhänderta spill och dagvatten på ett säkert sätt och för att undvika oplanerade avbrott. Ett verksamhetsmål är att vattenförluster ska understiga 15% per år samt att inget reningsverk ska ha en utspädningsgrad över 350%.

När nya ledningsnät anläggs eller ett ledningsnät förnyas görs detta efter en materialvalspolicy. Materialvalspolicyn har tagits fram i syfte att anlägga det nya ledningsnätet på ett likartat sätt med ett så homogent materialval som möjligt. Strukturen för att säkerställa samordningsvinster mellan anläggningsägare i samband med förnyelseprojekt har vidareutvecklats ytterligare.

Under 2023 kommer en förnyelsestrategi att tas fram som en hjälp att prioritera insatserna rätt i förnyelsen av ledningsnätet.

Utöver förnyelseplanen kommer arbetet med felkopplingar mellan dagvatten och spillvattenledningarna pågå under hela planperioden. Avsikten är i första hand att kontrollera fastigheters stuprörsanslutning, rännstensbrunnar i gatumark och andra hårdgjorda ytor för att minska översvämningens risk i fastigheter och tillskottsvattenmängd till avloppsverken.

Vattentäkter, skyddsområden, skyddsföreskrifter och vattendomar.

I genomlysningen som gjorts gällande dricksvattenförsörjningen i detta VA-planarbetet är det i dagsläget bara en vattentäkt som fortfarande saknar vattenskydd, Storsjön i Forserum. En ansökan om vattenskydd och förslag på vattenskyddsföreskrifter för vattensystemet Storsjön, Hämtegolén och Skärsjön lämnades in till Länsstyrelsen juni 2022 och vi inväntar nu besked ifrån dem om ett beslut. Även om de andra täkterna har ett vattenskydd så finns det ett behov att uppdatera de vattenskydd som antogs före miljöbalken 1996 och få dem prövade på nytt med ny lagstiftning och ny vägledning. Ett antal vattentäkter behöver även laglig förklaras då de saknar vattendomar. Rätten att få ta ut vatten har blivit aktualiserad med den torka som vi haft i kommunen de senaste åren det är därför av stor vikt att säkerställas den här rätten, särskilt för de vattentäkter som finns inom Emåns avrinningsområde där torkan varit som värst och där det finns fler intressekonflikter.

Prioritering av förnyelse av vattenskyddsföreskrifter och lagligförklaring av vattentäkter utgår ifrån kommunens tankar om hur ett område ska utvecklas och växa och möjlighet till att samordna dricksvattenförsörjningen med närliggande samhällen samt områdets känslighet gällande långa torra perioder, där behovet att säkra upp uttaget av vatten är stort. Kommunen föreslås att inleda processer med att söka vattendom och uppdatera vattenföreskrifter för vattentäktarna under planperioden enligt följande prioritering:

1. Vattentäkt Malmbäck- Tillväxtområde, Området är svårt att förse med dricksvatten ifrån annan vattentäkt.
2. Vattentäkt Sandsjöfors - Ingår i Emåns avrinningsområde risker med exempelvis torka och motstående intressen.

En vattenförsörjningsplan för kommunal dricksvattenförsörjning är under framtagande och beräknas vara klar hösten 2023, planen redovisar bland annat möjliga framtida vattentäkter inom kommunen. För att säkra kommunens tillgång på vatten bör även eventuellt framtida vattentäkter utredas och skyddas med ett vattenskyddsområde.

Reservvaten

I dagsläget saknar Nässjös vattentäkter ett reservvatten men ett arbete pågår där Spexhultasjön och Storesjön ska vara reservvattentäkter till varandra, vid händelse av påverkan av sjöarnas respektive vattenkvalité. En förutsättning för projektet var att få utöka vattenuttaget ur Storesjön. En ny vattendom antogs för Storesjön i Mark och miljödomstolen vintern 2022. Vattendomen överklagades och beslut väntas under 2023. Projektet avvaktas i väntan på beslut.

Det finns även behov att utreda reservvattentäkter för kommunens övriga större tätorter, enligt VA-policyn bör reservvattenförsörjning finnas till alla större vattentäkter som försörjer över 2000 personer. Under planperioden kommer en ny nödvattenplan för dricksvattenförsörjningen att träda i kraft. planperioden kommer en ny nödvattenplan för dricksvattenförsörjningen att träda i kraft.

Förändrat klimat, ökade myndighetskrav, hållbarhet

Klimatet i Nässjö kommun, såväl som i hela Jönköpings län förväntas i framtiden bli torrare, varmare och blötare. Detta kommer att påverka kommunen på flera sätt och ställer stora krav på en framsynt samhällsplanering. Ett av de områden som riskerar att påverkas mest av ett förändrat klimat är dricksvattenförsörjningen. Den torra sommaren 2018 synliggjorde riskerna som ett framtida klimat kan komma att innebära för dricksvattenförsörjningen.

Exploateringsområden

Kommunens exploateringsområden utgår huvudsakligen från översiktsplan och fördjupade översiktsplaner, även områden som inte är utpekade i ÖP eller FÖP kan dock komma att bli exploateringsområden. Kommunala exploateringsområden kräver investeringar i planläggning, gator och infrastruktur. Initialt är dessa kostnader en kommunal direkt utgift eller ekonomiska åtaganden för infrastruktur såsom lån för utbyggnaden innan intäkter från tomtförsäljning och kollektiven kommer in. Osäkerheten i att förutse vad som ska ske i framtiden bedöms som stor, när och i vilken omfattning exploatering ska genomföras kommer att beslutas i ordinarie budgetprocess.

Samplanering för att alla inblandade ska kunna långtidsbudgetera, fondera och planera för sin del i exploateringsverksamheten är viktig. I ett planeringsperspektiv är det viktigt att alla inblandade för utbyggnad av exploateringsområden har samma tidplan att planera och budgetera efter. Handlingsplan för exploateringsplanering ska upprättas separat av tekniska serviceförvaltningen.

Initialt finns det ett angeläget behov av att tillskapa ny verksamhetsmark i Nässjö stad och ny bostadsmark i Forserum för att möta upp mot behoven inom de närmaste decennierna. Framst är det verksamhets- och industriområdet i Gamlarp som ska expandera norrut.

Frågor kring framtida vattenförsörjning bör ha en handlingsplan för att inte bli ett hinder vid nya exploateringar av främst verksamhetsområden. Vattenförsörjning kan vara helt väsentlig för användbarheten av nya verksamhetsområden.

Handlingsplan för exploateringsplanering ska främst innefatta följande områden:

- Exploatering av verksamhetsmark i Gamlarp.
- Exploatering av bostadsmark i Forserum.
- Exploatering av verksamhetsmark i Forserum.
- Exploatering av verksamhetsmark i Bråna.
- Exploatering av bostadsmark i Nässjö, Forserum och Malmbäck.

VA-PLAN 2024-2028

ÅTGÄRDER	ANSVAR
Ny VA-taxa	NAV
Utreda avloppsdirektivets påverkan på våra avloppsverk, nya krav på kväveåtervinning, kväverening och läkemedelsrening	NAV
Ombyggnation av Nässjö ARV	NAV
Förnya Vattenskyddsområden enligt ovanstående prio	NAV
Lagligförklara Vattentäkter	NAV
Bygga ihop Storesjön med Spexhult om domen fastställs	NAV
Utreda reservvattentäkt för täkterna som förser Forserum, Anneberg och Solberga	NAV
Säkerställa dagvattenhanteringen med vägledning hållbar dagvattenhantering, dagvattenplan	SPK
Skapa vattenskydd för framtida täkter	NAV
Arbeta aktivt med tillskottsvatten och uppströmsarbete	NAV
Utreda och verka för vattenbesparande åtgärder vid tex kommunala anläggningar	TSF,KOF,-NAV
Ledningsnätsförnyelse -Verksamhetsmål är att vattenförluster ska understiga 15% per år samt att inget reningsverk ska ha en utspädningsgrad över 350%. -Åtgärdande av felkopplade dagvattenledningar under hela planperioden.	NAV
Vattenskyddsföreskrifter och vattendomar -Genomgång och uppdatering av skyddsföreskrifter för vattentäkter. -Ansöka om vattendom där det saknas eller behövs utökad uttag.	NAV
Reservvattentäkter Fortsätta utredningar av behov av reservvattentäkter.	NAV
Handlingsplaner -För hantering av förbättring och prioritering av lämpliga dagvattenåtgärder finns behov av handlingsplaner och prioritetslista. Under planperioden upprättas följande dokument.	
Dokument -Handlingsplan/prioriteringslista för områden med begränsad kapacitet (risk för översvämning med mera) upprättas -Handlingsplan/prioriteringslista för större befintliga utsläppspunkter i känsliga områden (ur miljösynpunkt) upprättas -Underhållsplan för skötsel av kommunalt (TSF/NAV) ägda dagvattenanläggningar upprättas	SPK
Riktlinjer för dagvatten i befintliga områden I befintliga planlagda områden (vid nybyggnad, förändringar av anläggningar, vägar etcetera) så utreds dagvattensituationen och lämpliga åtgärder vidtas av respektive ansvarig (kommunen, NAV, fastighetsägaren). En modern och miljömässigt riktig dagvattenhantering ska alltid eftersträvas i enlighet med VA-policyn. Nyttan ska också alltid vägas mot kostnaden och åtgärder vidtas så långt det är rimligt i det enskilda fallet. Där kommunen anser det lämpligt kan en del av åtgärderna/anläggningarna placeras på privat mark men då förutsätts frivilliga överenskommelser. Den som utför åtgärder ersätts normalt med en reduktion av anslutningsavgiften.	SPK
Förnyelseplan för samtliga reglerade sjöar och vattendrag	TSF

ALTERNATIV HUVUDMAN

Utgångspunkten är att kommunen är huvudman för föreslagna utbyggnad. Det är dock inte uteslutet att berörda arrendatorer/fastighetsägare istället går samman och gör erforderlig VA-utbyggnad i egen regi. Kraven som kommer att ställas vid enskilt huvudmannaskap för VA-lösningen motsvarar det som blir resultatet vid kommunal utbyggnad. Detta innebär bland annat att det ska ordnas en VA-lösning för området som är gemensam för och innefattar samtliga tomter/fastigheter i utredningsområdet. En lösning där arrendatorerna/fastighetsägarna fortsätter med enskilda och/eller mindre gruppvisa anläggningar i utredningsområdet kommer inte att accepteras. Detta eftersom en sådan situation inte anses vara förenlig med Miljöbalken och LAV i enlighet med VA-planens slutsatser. Kraven på den gemensamma enskilda anläggningen gällande reningsgrad och påverkan på miljö- och hälsa kommer att motsvara det som gäller vid kommunal utbyggnad och följa gällande lagstiftning och allmänna råd.

Ett år innan planerad utbyggnad enligt VA-planen ska alla berörda arrendatorer/fastighetsägare få en skriftlig information om den planerade utbyggnaden. Om någon av berörda arrendatorer/fastighetsägare så begär, ska kommunen göra en förfrågan till berörda inom det aktuella utredningsområdet om intresse föreligger för att göra en gemensam anläggning med enskilt huvudmannaskap. Svar på sådan intresseförfrågan ska lämnas till kommunen inom 4 veckor. Om samtliga berörda svarar att de vill utreda en gemensam anläggning med enskilt huvudmannaskap ska kommunen ge en skälig tid för utredning och presentation av en sådan lösning, minst 6 månader. Kommunen redovisar i samband med förfrågan de krav en anläggning med enskilt huvudmannaskap måste uppfylla. Kommunen kan inte medverka i utredning och projektering av en enskild lösning utan kan endast ha rollen som den som godkänner lösningen.

Har ingen godtagbar lösning enligt uppställda krav presenterats inom föreskriven tid tas beslut om att bilda kommunalt verksamhetsområde för VA.

Övrig utbyggnad

Utöver föreslagna större utbyggnadsområden kan andra mindre områden efterhand bli aktuella för utbyggnad av kommunalt VA. I VA-policyn angavs att utöver angivna utredningsområden skall även följande områden/fall successivt beaktas och byggas ut i takt med resurserna.

1-9 hushåll där anslutning till det kommunala VA-nätet motsvarar en genomsnittlig anslutning i tätbebyggt område.

Någon identifiering och värdering av denna typ av områden har inte gjorts inom ramen för VA-planen. Detta får ske efterhand i takt med att sådana områden aktualiseras. Aktualisering av områden kan ske på initiativ av till exempel samhällsplaneringskontoret, NAV eller enskilda. En motsvarande värdering som för utbyggnadsområdena görs, dock anpassad i omfattning och innehåll till det aktuella fallet. Samhällsplaneringskontoret samordnar utredningsarbetet och avger ett yttrande. Eventuellt efterföljande beslut om utvidgning av verksamhetsområdet för VA tas av kommunfullmäktige. VA-utbyggnad som föranleds

ÅTGÄRDER I VÄNTAN PÅ VA-UTBYGGNAD

När utbyggnad av allmänt VA planeras i ett område uppstår en situation att hantera i avvaktan på utbyggnad. Av olika skäl dröjer en utbyggnad ett visst antal år, beroende på genomförande tid och områdets prioritering. Samtidigt har inventeringar visat ett mer eller mindre stort behov av att åtgärda befintliga anläggningar. Riktlinjer för hur denna situation ska hanteras beskrivs nedan.

Alla enskilda VA-anläggningar som inte uppfyller gällande krav ska åtgärdas. När krav på åtgärd och tidplan ställs måste hänsyn tas till anläggningens bedömda status och eventuell planerad utbyggnad av allmänt VA eller motsvarande. Detta måste alltid avgöras från fall till fall. Anläggningar med tydlig påverkan på miljö och/eller hälsa måste åtgärdas omgående även om utbyggnad av allmänt VA eller annan godtagbar lösning planeras i närtid. Exempel på detta är avloppsanläggningar med konstaterat direktutsläpp från WC, WC till 1- och 2-kammарbrunnar och/eller WC kopplat till stenistor. Samtidigt kan det i vissa fall finnas icke godkända anläggningar, där utsläppen bedöms som måttliga och påverkan på miljö- och hälsa som begränsad, vilka kan lämnas utan åtgärd om allmänt VA eller motsvarande godkänd anläggning planeras i närtid. De krav som ställs utgår bland annat från nyttjandegrad, befintlig anläggning, tomtens förutsättningar och omgivningens känslighet.

ENSKILT VA

Information och rådgivning

På Nässjö kommuns hemsida finns information om hur man ansöker om tillstånd för att anlägga eller ändra befintlig enskild avloppsanläggning. Där finns även kontaktuppgifter till samhällsplaneringskontoret för rådgivning.

Vattenförsörjning

Det är brunnsägaren som är ansvarig för att driva och sköta den egna brunnen och därmed för vattenkvaliteten. Enskilda vattentäkter omfattas av miljöbalken. Det innebär att brunnsägaren har krav på sig att planera och kontrollera sin brunn för att undvika olägenhet för människors hälsa. Socialstyrelsen rekommenderar att man tar prover på sitt dricksvatten minst vart tredje år. Om problem med vattenkvaliteten konstateras är det brunnsägarens ansvar att utreda och åtgärda. Kommunen kan ge råd och vägledning i ärenden som rör enskilda vattentäkter.

Enskild anslutning till kommunalt VA

Kommunen bör ha en restriktiv hållning till att ansluta hushåll till den allmänna VA-anläggningen utanför verksamhetsområdet. Huvudprincipen är därför att endast i undantagsfall tillåta anslutning via avtal till den allmänna VA-anläggningen.

KONSEKVENSER FÖR MILJÖ OCH HÄLSA

Konsekvensbeskrivningen behandlar VA-planens huvudsakliga inriktning och åtgärder. Detaljerade konsekvenser av enskilda åtgärder behandlas inte i denna VA-plan.

INOM VERKSAMHETSOMRÅDENA

En stor belastning för miljön är resursförbrukningen vid den överproduktion som sker vid kommunens vatten- och avloppsverk. På grund av ett läckande vattenledningsnät försvinner 1/5 av producerat dricksvatten på väg till abonnenterna. Och på grund av inläckage i trasiga avloppsvattenledningar och felkopplade dagvattenledningar är 75 procent av det vatten som når avloppsverken i kommunen inte av den karaktären att det ska behöva behandlas på ett avloppsverk. Som en följd av detta är förbrukningen av kemikalier och el onödigt stor på vatten- och avloppsverk. Genomförandet av åtgärder under planperioden kommer att minska överproduktionen och minska el- och kemikalieförbrukningen. En följd av arbetet med minskat inläckage i avloppsledningsnätet är också att risken för utsläpp av orenat avloppsvatten i sjöar och vattendrag vid kraftiga regn minskar. Under planperioden kommer förnyelsen av vatten- och avloppsverken i kommunen att fortsätta. Med hjälp av planerat underhåll och ökad automatisering och förbättrad övervakning kommer produktionsprocesserna förbättras. Följden blir att risken att otjänligt vatten levereras till abonnenterna minskar ytterligare och att risken för höga utsläpp från avloppsverken minskar.

I VA-planen föreslås ett ökat arbete med att säkra vattentillgång och vattenkvalitet. Det handlar om arbete med reservvatten, vattenskyddsområden och föreskrifter, vattendomar, vattenbesparande åtgärder samt klimatanpassning av vattenförsörjningen. Detta väntas leda till en säkrare vattenförsörjning både kvalitativt och kvantitativt.

Flera åtgärder föreslås för att förbättra dagvattenhanteringen vilket syftar till minskade utsläpp samt minskade risker i samband med extrema väderhändelser.

UTANFÖR VERKSAMHETSOMRÅDENA

Utsläpp från VA-anläggningar leder till ökad belastning av både kväve och fosfor, två ämnen som ger ökad övergödning. Det är fosfor som är styrande för övergödningen och det ämne som i första hand är viktigt att minimera. Utsläpp av fosfor och efterföljande övergödning av sjöar och vattendrag leder bland annat till igenväxning, sämre vattenkvalité, algbloomning och förändrad flora och fauna.

UTBYGGNAD AV ALLMÄNT VA I FÖRESLAGNA UTBYGGNADSOMRÅDEN

VA-planen föreslår att utbyggnad sker i enlighet med de prioriteringar som gjort under rubriken ”utredningsområden” längre ner i dokumentet. Detta innebär att ett område; Sandsjöbaden, planeras att byggas ut under innevarande planperiod.

TRANSPORTER/ENERGI

Vid utbyggnad av kommunalt VA minskar antalet enskilda VA-anläggningar. Minskar antalet enskilda avloppsanordningar minskar också transportererna för tömning av dessa. Tydliga effekter får man i områden med mycket slutna tankar, där allt avloppsvatten måste transporteras bort. Beroende på område kan energiåtgång för pumpning av avloppsvatten tillkomma vid utbyggnad av kommunalt VA.

EKONOMISKA KONSEKVENSER

UTBYGGNAD AV ALLMÄNT VA UNDER PLANPERIODEN

Konsekvenser för fastighetsägare och arrendatorer

Anslutning till allmänt VA medför positiva värden för fastighetsägaren i form av ökad bekvämlighet och bättre möjligheter att använda fastigheten året om, vilket är faktorer som påverkar fastighetens marknadsvärde positivt. Hur stor påverkan på marknadsvärdet blir beror på hur attraktiv fastigheten i övrigt är med hänsyn till läge och andra värdepåverkande faktorer. Samtidigt medför utbyggnad av allmänt VA kostnader i form av anläggningsavgifter och investeringar i VA-installationer inom den egna fastigheten. Pantsättning av fastigheten är en möjlighet för lånefinansiering av VA-anslutningen.

I de fall byggnad på ofri grund ansluts till allmänt VA är huvudregeln att det är arrendatorn som ska betala anläggningsavgiften. Byggnad på ofri grund räknas som lös egendom och kan inte pantsättas för att lånefinansiera VA-anslutningen. Det innebär mer begränsade lånefinansieringsmöjligheter för arrendatorer än för fastighetsägare. Avsteg från huvudregeln kan göras om frivillig överenskommelse träffas mellan arrendatorn och jordägaren om att jordägaren i stället ska betala anläggningsavgiften. Fastighetsägaren/arrendatorn har enligt LAV möjlighet att begära att anläggningsavgiften delas upp i årliga delbetalningar, i max tio år, om avgiften är betungande med hänsyn till fastighetens ekonomiska bärkraft och andra omständigheter. En förutsättning är att fastighetsägaren/arrendatorn kan ställa godtagbar säkerhet. Om fastighet eller byggnad på ofri grund byter ägare innan anläggningsavgifterna är slutbetalda, övergår betalningsansvaret på den nya ägaren/arrendatorn, som blir betalningsskyldig för de avgifter som förfaller till betalning på tillträdesdagen eller senare.

Om en enskild anläggning blir onyttig till följd av att kommunen ordnar eller utvidgar en allmän VA-anläggning, har den enskilda anläggningens ägare enligt LAV rätt till skäligen ersättning. Vid beräkning av ersättning tillämpar NAV, i likhet med rättspraxis, normalt en avskrivningstid på tio år för verifierade kostnader och godkänd anläggning. Vid tidsbegrän-

sade tillstånd i väntan på allmänt VA utgår ingen ersättning för onyttig anläggning.

Mark- och miljödomstolarna handlägger tvister om vatten och avlopp enligt LAV.

Investerings- och taxekonsekvenser av planerade åtgärder

EU:s ramdirektiv, arbetet med säker dricksvattenproduktion och klimatanpassningsåtgärder kräver stora investeringar nu och i framtiden. De flesta vatten- och avloppsverk och VA-ledningsnät byggdes ut i början och mitten av 1900-talet med statliga medel och gav som följd låga VA-taxor. På grund av datidens eftersatta underhåll finns nu ett stort behov av reinvesteringar i ledningsnäten som dessutom ska finansieras med självkostnad. Enligt Svenskt Vattens beräkningar behöver förnyelsetakten för ledningsnäten fördubblas mot dagens takt (ca 230 år) och på 20 års sikt behöver VA-taxorna öka med 100 procent, för att vi ska kunna ha tillgång till friskt dricksvatten och rena sjöar och hav i Sverige även i framtiden.

INVESTERINGAR I BEFINTLIG ALLMÄN VA-ANLÄGGNING

Risker och osäkerheter ur VA-huvudmannens perspektiv

En risk som VA-huvudmannen löper är att inte få in hela anläggningsavgiften om fastighetsägaren/arrendatorn kommer på obestånd innan hela skulden till VA-huvudmannen har reglerats. I sådana fall får inte utbyggnaden fullt ut den kostnadstäckningsgrad som har förutsatts.

När allmän VA-utbyggnad byggs ut i områden med fungerande och godkända VA-anläggningar kan det enligt LAV bli aktuellt att ersätta ägare till enskilda anläggningar i den mån det är skäligt. Uppfattningarna om vad som är skäligt kan gå isär och i vissa fall kan ersättningen komma att fastställas först efter en rättslig prövning. Denna post medför därför en viss osäkerhet i kalkylen.

VA-ÖVERSIKT

OMVÄRLDSFAKTORER OCH BEFINTLIGA PLANER

Lagar

Lagen om allmänna vattentjänster (LAV), anläggningslagen, plan- och bygglagen samt miljöbalken är de fyra lagar som huvudsakligen påverkar arbetet med VA-planen. Från den 1 januari 2023 görs en ändring i lagen om allmänna vattentjänster, lagändringen innebär bland annat att kommunen under 2023 ska ta fram, samråda och besluta om en vattentjänstplan. Vattentjänstplanen ska beslutas av kommunfullmäktige men är inte juridiskt bindande. En gång under varje mandatperiod ska planens aktualitet prövas.

Den nya lagstiftningen ställer även nya krav på vattentjänstplanens innehåll, planen ska bland annat innehålla en redogörelse över vilka åtgärder som bedöms behövas för att de allmänna Va-anläggningarna ska fungera vid en ökad belastning i samband med skyfall.

I Nässjö kommuns fall kommer Vattentjänstplanen att utgöra en del av kommunens nya vatten- och avloppsplan.

Lagen om allmänna vattentjänster (LAV) föreskriver vidare att kommunen är skyldig att ordna vattentjänster om det med hänsyn till skyddet för människors hälsa eller miljö behöver ordnas avlopp eller vattenförsörjning i ett större sammanhang för området med en viss befintlig eller tillblivande bebyggelse. Kommunen ska även bestämma ett verksamhetsområde inom vilket vattentjänster behöver ordnas samt se till att behovet tillgodoses genom en allmän VA-anläggning. Beslut om vilka fastigheter som ska ingå i ett verksamhetsområde fattas av kommunfullmäktige.

Anläggningslagen (AL) föreskriver att en gemensamhetsanläggning kan inrättas som gemensam om den för flera fastigheter stadigvarande tillgodoser ändamål av betydelse för dem. Exempelvis kan detta gälla vatten- och avloppsanläggningar. Det är Lantmäteriet som slutligen prövar gemensamhetsanläggningar genom förrättning.

Plan- och bygglagen (PBL) reglerar hur kommunens planering och byggande ska ske. Enligt PBL ska varje kommun ha en aktuell översiktsplan, översiktsplanen ska redovisa kommunens långsiktiga viljeinriktning avseende mark- och vattenanvändningen. Detta har i sin tur en mycket stor betydelse för kommunens arbete med vatten- och avloppsfrågor.

Miljöbalken (MB) föreskriver bland annat att kommunen ska ta fram en miljökonsekvensbeskrivning i samband med att planer som kan antas medföra en betydande miljöpåverkan tas fram. Översiktsplanen anses alltid medföra risk för betydande miljöpåverkan. Miljöbalken syftar vidare till att främja en hållbar utveckling som innebär att nuvarande och kommande generationer kan tillförsäkras en god och hälsosam miljö.

REGLER FÖR ENSKILDA AVLOPP

Som hjälp vid tillämpning av bland annat miljöbalken har Havs- och vattenmyndigheten (HaV) tagit fram allmänna råd om små avloppsanordningar för hushållspillvatten (HVMFS 2016:17) vilka tillämpas av kommunen. HaV har också tagit fram en vägledning för prövning och tillsyn av små avlopp.

Nationella, regionala och lokala miljömål

Sveriges riksdag har beslutat om ett miljömålssystem med tre nivåer: ett generationsmål, 16 miljö kvalitetsmål och slutligen lite drygt 20 etappmål. Detta system ska vara styrande för Sveriges miljöarbete. Av de miljö kvalitetsmål som finns fastslagna är det huvudsakligen följande miljö kvalitetsmål som har direkt anknytning till arbetet med vatten och avlopp:

- Ingen övergödning
- Levande sjöar och vattendrag
- Grundvatten av god kvalitet

För Jönköpings län har en regional klimat- och energistrategi tagits fram. Strategin bygger på den långsiktiga visionen om att Jönköpings län år 2050 ska vara ett plusenergilän. Vilket innebär att länets behov av energi har minskat och att det då finns ett överskott av energi från förnybara energikällor.

Strategin har tre övergripande mål, som lyder enligt följande:

- Senast 2045 är de totala utsläppen av växthusgaser från Jönköpings län lägre än 1 ton per invånare och år.
- Senast 2045 producerar Jönköpings län mer energi än vad vi använder. Energin vi producerar är förnybar och mängden är minst 10 000 GWh/år.
- Klimatförändringarna möts aktivt i Jönköpings län genom att skapa ett samhälle som minskar sårbarheter och tar tillvara möjligheter, för ett varmare, torrare och blötare län.

Av dessa mål är det huvudsakligen det sista målet som har bäring på arbetet med vatten och avlopp, då VA-planen tillsammans med övriga planer och planeringsunderlag har en viktig roll i att genom den fysiska planeringen verkar för att målet kan uppfyllas.

Regional vattenförsörjningsplan

Den regionala vattenförsörjningsplanen är framtagen av Länsstyrelsen i Jönköpings län och sträcker sig mellan åren 2020-2050 men har även en långsiktig utblick mot 2100. Målet med den regionala vattenförsörjningsplanen är att den ska leda till att vattenresurser planeras och prioriteras utifrån att:

- Samhälls- och miljöintressen ska genom hållbar (integrerad) vattenförvaltning kunna upprätthållas även under år med påfrestande väderförutsättningar.
- Leverans av vatten från länets största täkt eller vattenverk kan upphöra under en månads tid utan större samhällsstörningar eller att nödvattenplaner behöver tillämpas.

Den regionala vattenförsörjningsplanen för pekar bland annat ut vilka vattenförekomster som är viktiga för den regionala dricksvattenförsörjningen. I Nässjö kommun pekas följande vattenförekomster (ytvatten och grundvatten) ut som viktiga för den regionala dricksvattenförsörjningen:

- Nömmen
- Storesjön
- Spexhultasjön
- Storsjön-Hämtgölen-Skärsjön
- Sunneränga
- Sandsjöåsen

Vattenförsörjningsplanen identifierar risker mot länets vattenförsörjning. Dessa risker kan delas in i följande huvudgrupper:

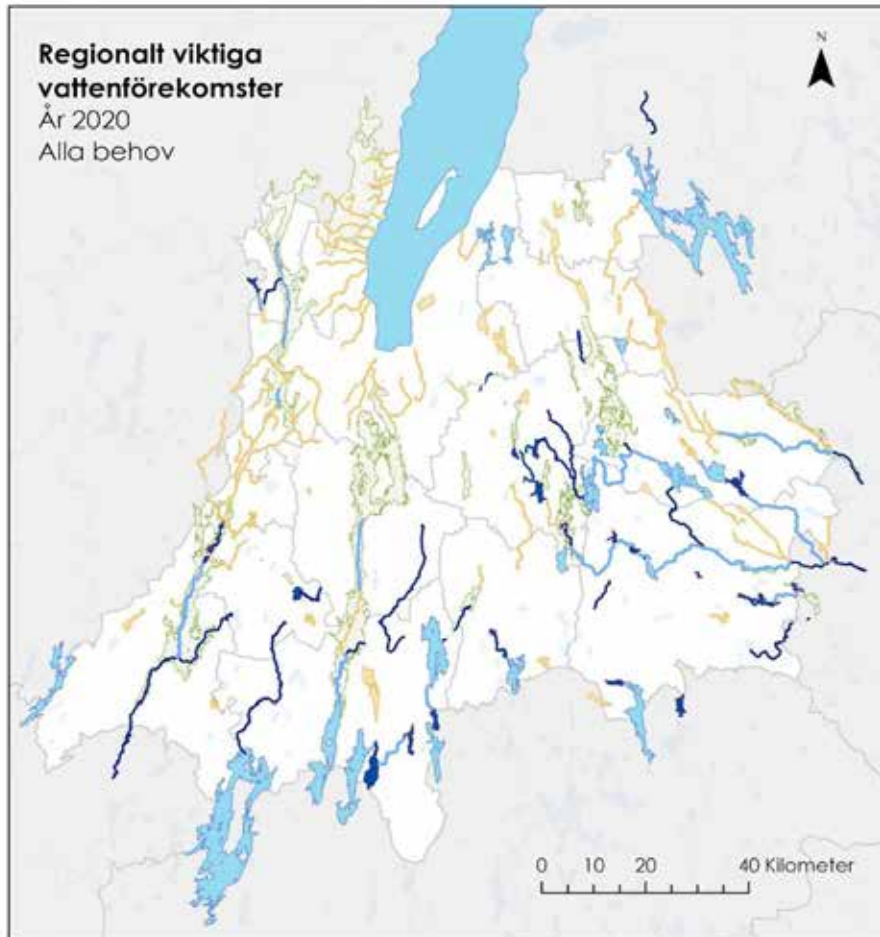
- Klimat
- Brister i övervakning
- Administrativa aspekter
- Bristande robusthet i VA-ledningssystem
- Negativ påverkan från verksamheter
- Juridiska aspekter
- Antagonistiska hot, avsiktliga sabotage och informationssäkerhet
- Enskilt vatten

I syfte att motverka dessa risker föreslås i vattenförsörjningsplanen 87 möjliga åtgärder, som även förväntas bidra till att skapa en robust och hållbar vattenförsörjning. Vidare har även framtida utvecklingsbehov identifierats i vattenförsörjningsplanen. Utvecklingsbehoven kan grundas i kunskapsluckor eller att relevant underlag saknas, eller att underlaget på andra vis innehåller brister som göra att det inte kan användas och implementeras med önskat utfall. Planen gör mot bakgrund av detta ingen prioritering mellan vattenbehov utan visar i stället på var olika nyttjandebehov sammanfaller.

Risk för vattenbrist

Den regionala vattenförsörjningsplanen pekar ut Nässjö kommun samt en stor del av det resterande höglandet som ett område som i samband med framtida klimatförändringar löper hög risk för att drabbas av vattenbrist. Ett område som pekas ut som extra känsligt är Emåns huvudavrinningsområde, som till stora delar är beläget inom Nässjö kommun. Längre varaktighet för perioder med liten eller ingen nederbörd samt liten tillrinning till såväl grund som ytvattentäkter är de största riskfaktorerna för vattenbrist.

Kartan på motsvarande sida är hämtad från den regionala vattenförsörjningsplanen för Jönköpings län och illustrerar regionalt viktiga vattenförekomster (alla behov).

Kategori 1-3, både bortledning och In-situ*

- Vattendrag
- Sjöar

Kategori 3, In-situ*

- Vattendrag
- Sjöar

*vatten med behov att finnas i viss mängd på plats

Kategori 1+2, enbart bortledning

- Vattendrag
- Sjöar
- Grundvatten

Administrativ gräns

- Kommungränser
- Länsgräns

EU-direktiv, vattenförvaltning

Inom EU finns ett beslutat ramdirektiv som trädde i kraft år 2000, syftet med direktivet är att få en gemensam lagstiftning för vatten. Direktivet ska vidare förbättra miljöarbetet genom att främja en hållbar vattenanvändning samt minska föroreningar och ge bättre förutsättningar för vattenlevande djur och växter. EU-länderna ska i arbetet med en gemensam vattenförvaltning utgå från avrinningsområden för att åtgärda brister i vattenmiljö och vattenkvalitet.

I Sverige finns det fem vattendistrikt – Bottenviken, Bottenhavet, Norra östersjön, Södra östersjön och Västerhavet. Vattendragen som finns i Nässjö kommun ingår i Västerhavets samt Södra östersjöns avrinningsområden.

Åtgärdsprogram

Vattenmyndigheterna har tagit fram ett åtgärdsprogram för kommuner och myndigheter. Åtgärdsprogrammen tas fram för respektive avrinningsområde, gällande åtgärdsprogram för Södra östersjöns respektive Västerhavets avrinningsområde gäller för perioden 2022–2027. Kommunerna ansvarar i detta åtgärdsprogram för sex åtgärder, varav tre av dessa åtta åtgärder berör arbetet med vatten och avlopp. Följande åtgärder berörs:

Åtgärd 3 – Dricksvattenskydd

Åtgärd 4 – Fysisk planering enligt plan- och bygglagen

Åtgärd 5 – VA-plan inklusive dagvatten

Kommunens översiktsplan

Kommunens översiktsplan vann laga kraft av 2023-06-01, översiktsplanen fastslår kommunens långsiktiga viljeinriktning för mark- och vattenanvändningen. I översiktsplanen pekas ytor ut för bland annat bostäder och verksamheter, men även olika risk- och hänsynsaspekter kopplade till markanvändningen. En av aspekter är dricksvattenförsörjningen. I översiktsplanen finns ställningstaganden kopplade till hur kommunen i den fysiska planeringens ska arbeta med frågor rörande vatten och avlopp samt med dricksvattenförsörjningen.

I översiktsplanen beskrivs det även hur kommunen ska arbeta dagvattenhanteringen i plan- och byggprocessen, detta lyfts fram i översiktsplanens ställningstaganden. De ställningstaganden som finns i översiktsplanen avseende vatten och avlopp arbetas in och konkretiseras till viss del i VA-planen.

Mellankommunal samordning

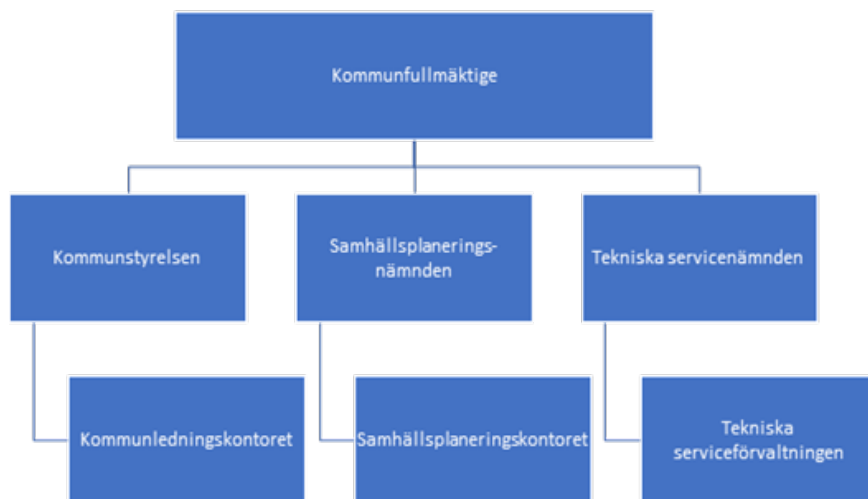
I samband med planering och utbyggnad av kommunala vattentjänster är det av stor vikt med samordning på mellankommunal nivå. För flera av de områden som pekas ut som utredningsområden för kommunalt VA i kommunens VA-plan delas en vattenresurs (sjö) av en kommungräns mot en grannkommun. Detta sker bland annat vid Nömmen (mot Vetlanda kommun), Rosjön (mot Eksjö kommun), Vallsjön (mot Sävsjö kommun) och Anebysjön (mot Aneby kommun).

Såväl VA-planen som vattentjänstplanen kommer att samrådas med samtliga grannkommuner såväl som med Länsstyrelsen och andra regionala aktörer samt myndigheter med ansvar för frågor rörande vatten eller VA. Utöver detta bör en fördjupad dialog föras på mellankommunal nivå i samband med att VA-byggs ut i ett område i direkt eller nära anslutning till kommungränsen. Kommunen bedömer att det finns klara samverkansfördelar med att kommunerna redan i ett tidigt skede för dialog om exploatering i anslutning till de områden som beskrivs ovan. Detta bidrar även till att eventuella problem kopplade till exempelvis vattenkvaliteten i en sjö kan hanteras på ett samfällt och enhetligt sätt, vilket bidrar till en mer långsiktig och hållbar VA-planering.

HUR NÄSSJÖ KOMMUN ARBETAR MED VA- FRÅGOR

Inom Nässjö kommuns organisation hanteras frågor som berör vatten och avlopp av flera förvaltningar. Samhällsplaneringskontoret, Tekniska serviceförvaltningen och kommunledningskontoret är alla delaktiga i arbetet med att ta fram kommunens nya VA-plan. Framtida exploatering i kommunen, vilket i stor utsträckning påverkar planeringen av VA, är en fråga som hanteras av samtliga tre förvaltningar men som tar sin utgångspunkt i kommunens översiktsplan som samhällsplaneringskontoret tar fram.

Samhällsplaneringskontoret har även ett övergripande ansvar för kommunens strategiska och operativa natur- och vattenvårdsarbete. Utför tillsyn inom kommunens vattenskyddsområden och driver kommunens vattengrupp. Utför recipientkontroll och effektuppföljning på kalkningen.

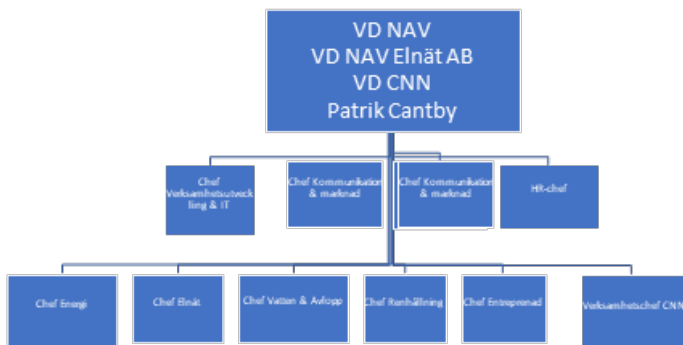

NÄSSJÖ AFFÄRSVERK AB (NAV)

NAV är ett kommunalägt bolag och står under kommunstyrelsens uppsikt. Styrelsen är politiskt tillsatt och utses av Kommunfullmäktige. Förutom genom lag och författning regleras bolagets verksamhet och förhållande till kommunen genom bolagsordning och ägardirektiv.

Förutom huvudmannskapet för den allmänna VA anläggningen ansvarar NAV för Renhållning, Elnät, Energiproduktion, Fjärrvärme och via Entreprenadavdelningen skötsel för Gata Park.

**ORGANISATIONSSCHEMA
LEDNINGSGRUPP NAV**

**MÅLSTYRNING INOM NÄSSJÖ
AFFÄRSVERK AB**

Det yttersta syftet med kommunens bolag är att verksamheten ska skapa nytta för Nässjö kommun och dess medborgare. NAV tar varje år fram en affärsplan och underliggande verksamhetsplaner för att bryta ner kommunens fokusmål i verksamheten med ansats ur Agenda 2030 hållbarhetsmål.

PERSPEKTIV	EKONOMISK HÅLLBARHET	EKOLOGISK HÅLLBARHET	SOCIAL HÅLLBARHET
ÖVERGRIPANDE MÅL	- Lågsiktigt hållbar ekonomi - Nöja kunder	- Positiv/minskad miljöpåverkan	- Trygga och stabila leveranser - Engagerade medarbetare med rätt kompetens

EXEMPEL PÅ MÅL I AFFÄRSPLANEN SOM BERÖR VA AVDELNINGEN;

- Utläcketaget från vattenledningsnätet får vara max 20 %.
- 10 % minskning av NAVs CO2-utsläpp till 2025 (referensår 2022).
- Verksamhetsmål är att vattenförluster ska understiga 15% per år samt att inget reningsverk ska ha en utspädningsgrad över 350%.

I VA-verksamheten verksamhetsplan identifieras följande som de viktigaste utmaningarna:

- Klimatförändringar till följd av den globala uppvärmningen får genomslag även i Sverige genom högre medeltemperaturer, ökad nederbörd, förändrade mönster för avrinning och avdunstning samt stigande havsnivåer. Det spås också bli mer extrema vädersituationer, såsom intensiva och lokala regn, som kan få förödande konsekvenser för dagvattenhanteringen, men även risk för torka, som i sin tur kan leda till vattenbrist.
- Investeringsbehov – dåtidens eftersatta underhåll, befolkningsökning, förnyade regelverk och förändrat klimat är drivande faktorer. Allt detta kräver pengar och kompetens, men också nya finansiella modeller som hjälper enskilda VA-organisationer att skapa det utrymme som krävs för att klara av framtidsinvesteringarna.
- VA-taxan ska vara skälig och rättvis för kunden. Grunderna i taxan bestäms av kommunfullmäktige, men det är viktigt med en god dialog mellan beslutsfattarna och tjänstemännen.
- Affärsmodeller och innovation – digitalisering, samt ökat fokus på VA-teknisk innovation, har lett till en situation där det idag är lättare än tidigare att både pröva och utforma nya typer av anpassade lösningar istället för att utgå från att ”en lösning passar de flesta”. Såväl VA-tekniska som digitala lösningar måste utforskas och användas mer inom VA-området, både avseende effektivitet och utökat tjänsteutbud för kunder.

FÖRUTSÄTTNINGAR

NATURGIVNA FÖRUTSÄTTNINGAR

Berggrunden i kommunen är varierande och det bergarten skiftar därför beroende på vilken del av kommunen man befinner sig i. I kommunens östra delar utgörs berggrunden till stor del av olika sedimentära bergarter, dessa bergarter ingår i det som kallas för Almesåkraformationen. Almesåkraformationen bergarter utgörs bland annat av sandsten, lerskiffer och olika typer av konglomerat. På flera platser runt om i kommunen förekommer även berg i dagen eller berg under ett ytligt jordtäckte.

Den vanligaste jordarten i Nässjö kommun är sandig morän. I kommunen förekommer även flera områden med särskilt infiltrationsbenägna jordarter, huvudsakligen isälvssediment. Särskilt vanliga är dessa jordarter i ett stråk mellan Norra Sandsjö och Forserum samt i trakterna kring Flisby.

De geologiska förutsättningarna har stor betydelse för VA-försörjningen och vilka lösningar som kan väljas i samband med anläggandet av nya VA-anläggningar. För att kunna lösa enskilda avlopp genom exempelvis infiltration så finns de bästa förutsättningarna i jordar som har en måttlig genomsläpplighet. Av erfarenhet från tidigare anläggningsarbeten vet vi att det finns förhållandevis goda geologiska förutsättningar för att anlägga enskilda avloppsanläggningar i Nässjö kommun. I över hälften av fallen kan en avloppsanläggning anläggas genom normal infiltration, utan större förberedande åtgärder. I cirka 15% av fallen behöver dock mer avancerade åtgärder tas till för att anläggningens ska kunna ske på ett tillfredställande sätt. Slutna tankar, minireningsverk och bortledning är exempel på åtgärder som ofta får tillämpas i dessa fall.

Det finns ett antal områden i kommunen där denna problematik sedan tidigare är känd, till dessa områden räknas: Rosjön, Gisshult, Flisby kyrka, Nyholm samt Djurseryd-Mostorp.

Vad det gäller enskilda vattentäkter så är genomsläppliga jordarter en bra förutsättning för både vattenmängd och kvalitet vid grävda brunnar. Vi borrade brunnar är det i stället berggrundens egenskaper som har inverkan på vattenmängden och vattnets kvalitet. I dag är det vanligare med borrade brunnar än grävda brunnar, vilket medfört att den en generell standardhöjning inom området har skett. Om en brunn borrar till cirka 100 meters djup är riskerna små att det uppstår problem med vattenkapaciteten, emellertid kan det fortfarande uppstå problem med kvaliteten på vattnet, detta beror dock på bergarten och andra plats specifika förutsättningar snarare än brunnens djup och anläggningsmetod.

Framtida klimat

I framtiden talar de prognoser som finns för att klimatet i Jönköpings län kommer att bli varmare, torrare och blötare. Förekomsten av olika typer av extremväder kommer att bli mer frekvent och ske med högre intensitet. Exempelvis kommer skyfallen att bli fler och kraftigare, mer långvariga och inträffa oftare, vilket ställer höga krav på såväl dagvatten-system som på systemen för vatten och avloppsför-sörjning. Perioder med långvarig torka kommer inträffa allt oftare och ha en längre varaktighet, vilket innebär stora utmaningar, inte minst för dricksvat-tenförsörjningen. Även värmeböljor kommer enligt prognoserna att inträffa mer ofta, de maximala tem-peraturerna kommer att bli högre och värmeböljor-nas varaktighet kommer att öka.

Sammantaget kommer de framtida klimatföränd-ringarna som vi står inför att betyda stora utma-ningar för vatten- och avloppssystemen såväl som för samhällsplaneringen i stort. I kommunens vat-tentjänstplan återfinns en bedömning av hur de oli-ka klimataspekterna kommer att påverka allmänna VA-anläggningar och därmed också vilka åtgärder som behövs vidtas för att förhindra att skadlig på-verkan uppkommer. Nedan följer en översiktlig re-dogörelse över de verktyg som använts för att bland annat analysera framtida klimatpåverkan och risker inom den områden som pekats ut som utrednings-områden för VA.

Skyfall

Kommunen har i samverkan med Länsstyrelsen i Jönköpings län tagit fram en skyfallskartering för Nässjö och Forserum. Dessa skyfallskarteringar är ett mycket användbart verktyg i den fysiska plane-ningen, i huvudsak i syfte att utreda lämpligheten i att bebygga ett område. Skyfallskarteringen är även ett viktigt steg på vägen i en analys över hur det kommunala vatten och avloppsnätet påverkas i sam-band med skyfall.

Översvämning

För samtliga områden som i VA-planen pekats ut som utredningsområden har en bedömning skett avseende hur vilken påverkan en översvämning får inom området. Dessa bedömningar baseras på en översiktlig översvämningsskartering som tagits fram av Länsstyrelsen i Jönköpings län.

Värmebölja och torka.

Centralt för behovet av att bygga ut kommunalt VA i ett område är bland annat tillgången till dricksvat-ten. Under de senare årens torra somrar finns det flera exempel på platser i kommunen där den en-skilda vattenförsörjningen varit kritisk och där vat-tenbrist på vissa platser varit ett mycket reellt hot. De prognoser som finns för länets framtida klimat pekar bland annat på att torrperioder och värmeböl-jor kommer att vara intensivare, mer långvariga och dessutom inträffa med en tätare frekvens än vad vi historiskt varit vana vid.

I samband med att VA-planen samråds ämnar kom-munen även att samla in information från fastighets-ägarna om hur tillgången på vatten ser ut vid deras anläggning.

Miljökvalitetsnormer för vatten

Miljökvalitetsnormer är föreskrifter som fastslår lägsta godtagbara miljökvaliteten för en vattenförekomst eller för ett geografiskt avgränsat område. Miljökvalitetsnormer är beslutade av vattendelegationerna och finns för sjöar, vattendrag samt för grundvatten. Innebörden av miljökvalitetsnormerna är att sjöar vattendrag och grundvatten ska uppnå ett visst lägsta mått avseende vattenkvalitet, det ska även finnas goda förutsättningar för biologiskt liv i vattnet.

Försurning och övergödning hör till de största problemen som drabbar vattendragen i Nässjö kommun. Kommunen ska tillsammans med andra myndigheter arbeta för att god status ska uppnås till 2027 respektive 2033.

Data för respektive vattenförekomsts aktuella status har inhämtat från VISS (Vatteninformationssystem Sverige).

Grundvatten

Miljökvalitetsnormer för grundvatten är ett verktyg som används för att garantera att grundvattenförekomster bibehåller en hög kvalitet både nu och i framtiden. Dessa normer är utformade för att uppnå målet enligt vattendirektivet, vilket är att säkerställa en hållbar och långsiktig användning av våra viktiga grundvattenresurser. Genom att fastställa och övervaka miljökvalitetsnormer kan vi skydda grundvattnet från föroreningar och andra negativa påverkningar. På så sätt kan vi säkerställa att våra grundvattenresurser är tillgängliga för framtida generationer och bidrar till en hållbar utveckling av samhället.

Sjöar och vattendrag

Miljökvalitetsnormer för ytvatten sätts vanligtvis för olika typer av föroreningar som kan finnas i vattnet, såsom tungmetaller, bekämpningsmedel, organiska föroreningar och andra kemikalier. Normerna bestäms med hänsyn till olika faktorer, såsom hur mycket av en viss förorening som kan tas upp av fisk eller andra organismer, eller hur mycket som kan drickas eller användas för bevattning av grödor.

Miljökvalitetsnormer för ytvatten är viktiga för att skydda både människors hälsa och miljön i stort. Om normerna inte uppfylls kan det leda till att vattenlevande organismer skadas eller dör, att vattnet blir odrickbart eller att det förorenade vattnet sprids vidare till andra områden och på så sätt skadar andra ekosystem.

FRAMTIDA UTVECKLING

BEFOLKNING

Den 31 december 2022 uppgick invånarantalet i Nässjö kommun till 31 944 personer, befolkningsökningen gentemot föregående år (2021) blev därmed 162 personer. Befolkningsutvecklingen i kommunen är en viktig faktor i arbetet med VA-planen, främst då den blir styrande för hur mycket ny mark som behöver exploateras för exempelvis bostäder och som därmed behöver försörjas med kommunalt vatten- och avlopp.

Den senaste befolkningsprognosen (2023) som finns framtagen för kommunen spår att kommunens befolkning kommer att öka ytterligare under perioden fram till 2032, vilket är så långt som prognosen sträcker sig.

Den årliga befolkningsökningen prognostiseras till att bli cirka 109 personer per år, om kommunen växer i denna takt kommer Nässjö kommuns totala invånarantal 2032 att vara 33 038 personer, vilket motsvarar en total ökning med 1094 personer gentemot kommunens invånarantal den 31 december 2022.

BEFOLKNINGSTÄTHET

Osäkerheterna i befolkningsprognosen ökar när den bryts ned i mindre delområden. En förväntad trend är dock en fortsatt folkökning i Nässjö tätort. I de så kallade planeringsområdena, det vill säga respektive tätort med ett omgivande landsbygdsområde, förväntas en viss ökning i några områden, medan det blir en viss minskning eller nästan oförändrad folkmängd i andra. De planeringsområden som enligt prognosen förväntas få störst folkökning i förhållande till nuvarande folkmängd är Forserums, Stensjöns, Sandsjöfors och Ormaryds planeringsområden. De tätorter som förväntas få störst folkökning i förhållande till nuvarande storlek är Stensjön och Sandsjöfors. I övriga tätorter är förändringarna relativt små i förhållande till befintlig befolkningsstorlek.

BEBYGGELSEUTVECKLING

Var och i vilken utsträckning framtida bebyggelseutveckling kommer att ske är av stort intresse för arbetet med den vattenförsörjningen. Nybyggnationen ökar generellt i Nässjö och Forserums samt på kommunens landsbygd. I kommunens övriga tätorter har någon nybyggnation inte skett i någon nämnvärd skala: Nybyggnation i kommunens mindre tätorter hämmas till viss del på grund av låga priser på befintliga hus, vilket i sin tur föranleder en låg investeringsvilja.

I kommunens översiktsplan (antagen 2023-04-27) pekas flera områden ut för ny bebyggelse, dessa ligger dock uteslutande inom kommunens tätorter. I översiktsplanen pekas det även ut områden för landsbygdsutveckling i strandnära läge. Hur utbyggnad kommer att ske inom dessa områden är dock svårt att förutsäga då utbyggnadstakten främst styrs av i vilken takt fastighetsägarna väljer att bygga ut. Det tas även fram en ny fördjupad översiktsplan för Forserum, denna beräknas antas kring årsskiftet 2023/2024.

Sammanfattning

Sammanfattningsvis förväntas befolkningsutvecklingen samt utbyggnaden av bostadsbeståndet att fortskrida enligt det mönster som varit gällande under de senaste åren. Kommunens översiktsplan samt den nya fördjupade översiktsplanen för Forserum möjliggör utbyggnad av bostadsbeståndet i samtliga tätorter, det förefaller dock inte sannolikt att en fullständig utbyggnad av den utpekade marken kommer att ske inom aktualitetsperioden för denna VA-plan.

FRAMTIDA KRAV PÅ VA-VERKSAM- HETEN

Det oroliga världsläget, klimat- och miljömål som exempelvis Parisavtalet och Agenda 2030 ger allt större effekt på direktiv, nationell lagstiftning samt nationella, regionala och lokala mål. De direktiv och lagar som nu revideras blir en grund för att uppnå en omställning av samhället då de innefattar parametrar som minskad miljö- och klimatpåverkan, energieffektivisering, klimatanpassning, säkerställande av samhällsviktiga funktioner i händelse av kris samt att vi som dricksvattenproducent levererar ett tryggt livsmedel idag och i framtiden. EU har fastställt ett nytt dricksvattendirektiv som nu implementeras i svensk lagstiftning och ifrån årsskiftet 2022/2023 gäller nya dricksvattenföreskrifter, LIVSFS 2022:12. I korthet innebär direktivet bland annat:

- Krav på riskbedömning och riskhantering utvidgas och blir obligatorisk
- Utläcke av dricksvatten ska rapporteras till EU-kommissionen
- Krav på material, kemikalier och filter i kontakt med dricksvatten
- Utökade kontroller av nya ämnen och nya parametersystem
- Lättillgänglig men långtgående information till allmänheten

När det gäller avloppsverken är det avlopp och slamdirektivet som kommer ha stor påverkan framöver. Det är 30 åriga direktiv som håller på att revideras och anpassas till nutida och framtida behov. Det som kommit längst i processen är avloppsdirektivet som precis har varit ute på remiss och som förväntas antas under 2023/2024.

Avloppsdirektivet avser rening av avloppsvatten och är ett av de viktigaste politiska instrumenten inom EU:s regelverk på vattenområdet för att skydda miljön och människors hälsa. För Nässjö kommun kan direktivet innebära ökade krav på fler reningssteg i Nässjö ARV avseende kväve, läkemedel mm. Utöver detta tillkommer också krav på ökad mätning, klimatanpassning och energieffektivisering vilket även innefattar dagvatten och ledningsnätet. Direktivet har varit ute på remiss och förväntas antas hösten 2023 eller under 2024.

Slamdirektivet reglerar användningen av avloppsslam i jordbruket så att skadliga effekter på mark, vegetation, djur och människor hindras samtidigt som en hållbar användning av slammets uppmuntras. En översyn av direktivet har påbörjats och en revidering av detta direktiv kommer att påverka NAVs hantering av slam då kraven kring slammets klimatpåverkan vid lagring.

Ser man till VA-branschens vision på framtidens avloppsverk så är avloppsverken en viktig samhällsbärare i form av ett resursverk men effektiv rening och där näringsämnen återanvänds. Våra samhällen producerar varor och produkter och där slutdestination av många ämnen till slut hamnar i våra avloppsverk och vidare ut i recipienten och naturen men sprids även vidare med slammets på våra åkermarker. Avloppsverkens grundläggande funktion har varit att rena näringsämnen och organiskt material. Men framtidens verk kommer även att behöva rena andra saker för att säkerställa slamkvalité och minimera påverkan på recipienten.

Bild: svenskt vatten

Den omställning som nu påbörjas med kommande direktiv och lagstiftning med utökade och nya krav kommer innebära att fler parametrar ska vägas samman för att nå optimala satsningar framöver. Det kommer även innebära större investeringar för att anpassa den kommunala VA anläggningen för nya krav som i praktiken handlar hantering av skyfall, torka, miljögifter, microplaster och läkemedel. Men även att framåt hitta vinster med slammet. Detta kommer ställa högre krav på samverkan och planering mellan NAV som VA-huvudman och kommunen. VA-planen och Vattentjänstplanen är två viktiga dokument som hantera kommande utmaningar för kommunens framtida hantering av vatten och avlopp.

NYA VERKSAMHETSOMRÅDEN

Nässjö kommun har under det senaste årtiondet upplevt en befolkningsökning, samtidigt har också kraven på kommunen att bygga ut kommunalt vatten och avlopp till områden som tidigare haft enskilda lösningar ökat.

VA-verksamheten inom kommunen består i dagsläget av sammanlagt 14 vattenverk och nio avloppsreningsverk. I samband med utbyggnad av nya verksamhetsområden för vatten och avlopp kan antalet vatten- och avloppsreningsverk komma att behöva öka. Vid utbyggnad av varje nytt verksamhetsområde tas ställning till om nya lokala verk eller överföringsledning till befintliga verk ska byggas.

Då antalet verk ökar, ökar också kostnaden för driften av anläggningarna. Överföringsledning är mindre kostsamma i drift men kostnaden för utbyggnad riskerar istället att bli omfattande, i synnerhet om det är långa avstånd mellan det nya verksamhetsområdet och det befintliga verket. Styrande för bedömningen av vilken lösning som är bäst lämpad för respektive område är antalet fastigheter inom det nya verksamhetsområdet. Att ansluta ett i fåtal fastigheter via en lång överföringsledning riskerar att bli kostsamt och i dessa fall kan en lokal lösning vara att föredra.

Kommunen behöver kontinuerligt arbeta med att se över verksamhetsområdena utbredning och antalet verk i förhållande till framtida kommunala utbyggnadsplaner.

Digitaliseringen medför möjligheter men också en annan sårbarhet och hotbild. Kraven på system, nätverk är redan idag höga och det befintliga NIS direktivet och NIS-lagen (2018:1174) ställer krav på att förebygga och hantera störningar i nätverk och informationssystem. Men digitaliseringens snabba utveckling samt risk för störningar driver fram nya krav på verksamhetsutövare med samhällsviktig verksamhet. Under hösten 2022 antogs i EU ett reviderat NIS direktiv (NIS2) samt ett nytt CER-direktivet. Direktiven är nu formellt antaget och ska implementeras i svensk lagstiftning. Det som blir nytt med dessa direktiv är att både dricksvattenförsörjning och avlopp omfattas om dem. Direktiven innefattar bland annat även nya krav på riskbedömningar och hantering av incidenter. Det nya CER direktivet kommer ställa mer krav att förebygga, motstå och hantera störningar eller avbrott i verksamheten. Dessa krav gäller oavsett om störningen eller avbrottet orsakats av exempelvis naturolyckor, pandemier, terrorhandlingar eller andra allvarliga händelser.

ALLMÄNNA VA-ANLÄGGNINGEN

I den allmänna VA-anläggningen ingår vattenverk, avloppsreningsverk, ledningsnät, reservoarer och pumpstationer samt andra anordningar som krävs för att den kommunala VA-försörjningen ska fungera och uppfylla behovet att skydda människors miljö och hälsa. Enligt kommunfullmäktigebeslut och fastställd bolagsordning ifrån 1993-04-29, har Nässjö Affärsverk AB (det kommunala ansvaret att producera, distribuera och tillhandahålla dricksvatten och att omhänderta avloppsvatten för den allmänna VA-anläggningen inom Nässjö kommun. I NAV:s huvudmannaskap för den allmänna VA-försörjningen innefattas även ett ansvar att initiera och säkerställa vattenskydd för befintliga och framtida vattentäkter.

ALLMÄNT OM LEDNINGSNÄTET

Nässjö's kommunala VA-ledningsnät började anläggas redan tidigt 1900-tal. Det innebär att ledningsnätet består av ledningar med olika ålder och ledningsmaterial samt har anlagts med olika utförande. NAV har liksom många andra VA-huvudmän en utmaning med att förnya ledningsnätet och att proaktivt arbeta med att säkra distributionen av dricksvatten samt omhänderta spill och dagvatten på ett säkert sätt och för att undvika oplanerade avbrott. Ett verksamhetsmål är att vattenförluster ska understiga 15% per år samt att inget reningsverk ska ha en utspädningsgrad över 350%.

När nya ledningsnät anläggs eller ett ledningsnät förnyas görs detta efter en materialvalspolicy. Materialvalspolicyn har tagits fram i syfte att anlägga det nya ledningsnätet på ett likartat sätt med ett så homogent materialval som möjligt.

Strukturen för att säkerställa samordningsvinster mellan anläggningsägare i samband med förnyelseprojekt har vidareutvecklats ytterligare.

Under 2023 kommer en förnyelsestrategi att tas fram som en hjälp att prioritera insatserna rätt i förnyelsen av ledningsnätet.

VATTENVERK, VATTENTÄKTER, VERKSAMHETSOMRÅDEN DRICKSVATTEN

De senaste sex åren har vattenfrågan varit central i kommunen med tanke på den torka som vi periodvis har haft under åren. Uppmaningar till hållbart vattenanvändande och införande av bevattningsförbud har utfärdats under de perioder det varit som värst.

I Nässjö kommuns allmänna dricksvattenförsörjning förser 13 stycken vattenverk de olika verksamhetsområdena för dricksvatten inom kommunen.

Med tanke på den utveckling som sker i samhället växa, en mer orolig omvärld, men även med den klimatförändring som sker så har kommunen/NAV en del att säkerställa och utmaningar att hantera. I grunden är det att säkerställa rätten att ta ut vatten, skydda vattentäkter och säkerställa ett reservvatten om olyckan är framme. Detta arbetar NAV med löpande men det finns inga snabba lösningar i detta arbete då det är långa och omfattande processer. En del i arbetet med att trygga dricksvattenförsörjningen nu och för framtiden är den vattenförsörjningsplan som NAV initierade 2022 med bidragspengar ifrån Länsstyrelsen. Arbetet pågår och rapporten ska vara klar under Q2 2023.

I genomlysning som inför det här VA-plansarbetet gällande dricksvattenförsörjningen är det i dagsläget bara en täkt som fortfarande saknar vattenskydd, se Storsjön i Forserum. En ansökan om vattenskydd och förslag på vattenskyddsföreskrifter lämnades in till Länsstyrelsen juni 2022 och vi inväntar nu besked ifrån dem. Även om de andra täkterna har ett vattenskydd så finns det ett behov att uppdatera de vattenskydd som antogs före miljöbalken 1996 och få dem prövade på nytt med ny lagstiftning och ny vägledning.

Ett antal vattentäkter behöver även lagligförklaras då de saknar vattendom. Rätten att få ta ut vatten har blivit aktualiserad med den torka som vi haft i kommunen de senaste åren det är därför av stor vikt att säkerställas den här rätten, särskilt för de vattentäkter som finns inom Emåns avrinningsområde där torkan varit som värst och där det finns fler intressekonflikter.

Som tabellen även visar saknas i dagsläget reservvattentäkter till alla befintliga täkter. Det pågår ett arbete och det finns långtgående planer på att Spexhultasjön (vattentäkt för Nässjö stad) och Storesjön (vattentäkt för Bodafors) ska vara reservvattentäkter till varandra vid händelse av påverkan av sjöarnas respektive vattenkvalité. En grund i detta arbete är att få utöka vattenuttaget i Storesjön och en ny vattendom antogs för Storesjön i Mark och miljödomstolen vintern 2022. Vattendomen överklagades och beslut väntas under 2023. Det finns även behov att prioritera utredning för reservvattentäkter för de täkter som förser över 2000 personer.

Vid årsskiftet 2022/2023 trädde även nya livsmedelsföreskrifter i kraft och i den nya lagstiftningen som baseras på det nya dricksvattendirektivet kommer det ställas högre krav på egenkontroll av vattentäkter, verk och distributionsnät för att definiera provtagningsprogram och åtgärder inom verksamheten. Under 2023 kommer därför ny FARO-analys att göras på alla verk samt en HAACP för de verk som innefattas av kravet för detta. De nya föreskrifterna ställer även högre krav på systematiskt arbete i verksamheten för att säkerställa drift och distribution samt information om vattenkvalitén till kommunens vattenanvändare.

VATTENVERK	NÄSSJÖ VV	BODAFOS VV	FORSERUM VV	MALM-BÄCK VV	SANSJÖ-FORS VV	GRIMSTORP VV
Vattentäkt	Spexhultasjön	Storesjön	Storsjön/Hämte gölen/Skärsjön	Brunn	Brunn	Brunn
Råvatten	Ytvatten	Ytvatten	Ytvatten	Grundvat-ten	Grund- vatten	Grund- vatten
Antal anslutna (2022)	18600	1900	2130	1070	200	310
Verksamhetsområde	Nässjö, Gishult, Spexhult	Bodafors	Forserum	Malmbäck	Sand- sjöfors, Norra Sandsjö	Grimstorp
Utnyttjad maximal kapa- citet (m ³ /dygn) 2022	5000	520	739	270	90	94
Medeluttag m ³ /dygn	3070	260	330	155	46	42
Dimensionerad kapacitet VV m ³ /dygn	6000	750	770	330	95	140
Bortledning enligt vat- tendom m ³ /år	3 468 960	438 000	350 000	Vatten- dom saknas	Vatten- dom saknas	Vatten- dom saknas
Vattenskyddsområde årtal	2004*	2015*	Under fram- tagande	1988	1991	1991
Reservvattentäkt	Pågår	Pågår	Nej	Nej	Nej	Nej
Faroanalys/HACCP	Ja**	Ja**	Ja**	Ja**	Ja**	Ja**

VATTENVERK	ÄNG VV	FREDRIKS- DAL VV	FLISBY VV	ORMA- RYD VV	ANNE- BERG VV	STEN- SJÖN VV	SKULLA- RYD VV
Vattentäkt	Brunn	Brunn	Brunn	Brunn	Brunn	Brunn	Brunn
Råvatten	Grundvat- ten	Grundvat- ten	Grundvat- ten	Grund- vatten	Grund- vatten	Grund- vatten	Grund- vatten
Antal anslutna (2022)	270	300	200	170	1200	280	13
Verksamhetsområde	Äng	Fredriksdal, Sölund/ Klinten	Flisby	Ormaryd	Anne- berg, Solberga	Stensjön, Skärsbo- da/Han- sarp	Skullaryd
Utnyttjad maximal kapa- citet (m ³ /dygn) 2022	57	70	52	38	450	82	
Medeluttag m ³ /dygn	32	34	20	23	217	44	4,5-5
Dimensionerad kapacitet VV m ³ /dygn	650	180	120	90	460	85	24
Bortledning enligt vat- tendom m ³ /år	Vatten- dom saknas	Vattendom saknas	Vatten- dom saknas	Vatten- dom saknas	273 750	32 850	Vatten- dom saknas
Vattenskyddsområde årtal	1991	1988	1975	1991	1975	1991	1991
Reservvattentäkt	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej
Faroanalys/HACCP	Ja**	Ja**	Ja**	Ja**	Ja**	Ja**	Ja**

* Verkets belastning 2022, 90: de percentilen.

** Uppskattad maximal genomsnittlig veckobelastning

AVLOPPSVERK	ÄNG	ORMARYD	MALMBÄCK	STENSJÖN	SKULLARYD
Recipient	Huluån	Svartån	Malmbäcksån	Nömmen	Rosjön
Recipientkontroll	Motala Ströms Vattenvårdsförbund	Motala Ströms Vattenvårdsförbund	Lagans Vattenråd	Emåförbundet	Emåförbundet
Recipient bräddning	Huluån	Verk: Svartån Pumpstation: Sjunarydssjön	Malmbäcksån	Nömmen	Rosjön
Verksamhetsområde	Äng	Ormaryd	Malmbäck	Stensjön, Hansarp/Skärsboda	Skullaryd
Antal anslutna	270	170	1060	320	13
Belastning, 90 (pe)	196	119	872	338	-
**Max GVB (pe)	-	-	-	-	-
Dimensionerad kapacitet (pe)	600	350	1800	600	15 hushåll
Tillståndsgiven belastning	600	350	1800	600	-
Beslut/Tillstånd/Anmälan	2018-02-26	2018-02-26	2018-02-26	2018-02-26	1996-12-11
Tillståndsmyndighet	Nässjö kommun	Nässjö kommun	Nässjö kommun	Nässjö kommun	Nässjö kommun

AVLOPPSVERK	SJÖVIK	NÄSSJÖ	BODAFORS	FORSERUM	ANNEBERG
Recipient	Sandsjön	Nässjöån/Ryssbysjön	Emån	Stensjöån	Svartån
Recipientkontroll	Emåförbundet	Södravätterns Recipientkontroll	Emåförbundet	Södravätterns Recipientkontroll	Motala ströms vattenvårdsförbund
Recipient bräddning	Huluån	Nässjöån	Emån	Stensjöån	Svartån
Verksamhetsområde	Norra Sandsjön, Sandsjöfors	Nässjö, Spexhult, Fredriksdal, Giss-hult	Bodafors, Grimstorp	Forserum	Anneberg, Solberga, Flisby
Antal anslutna	200	18 970	2300	2130	1420
Belastning, 90 (pe)	540	26 300	2000	1400	900
**Max GVB (pe)	-	25 000	3000	2500	2100
Dimensionerad kapacitet (pe)	600	34 000	4200	3500	2250
Tillståndsgiven belastning	600 pe	2 720 kg BOD7 per dygn, mätt som maximal veckoblastning.	4200 pe, 315 kg BOD7 per dygn.	600	200 kg BOD7 per dygn, mätt som maximal genomsnittlig veckoblastning.
Beslut/Tillstånd/Anmälan	1983-04-14	2008-03-28	2001-05-15	2018-02-26	2009-12-17
Tillståndsmyndighet	Nässjö kommun	Länsstyrelsen i Jönköpings län	Länsstyrelsen i Jönköpings län	Nässjö kommun	Länsstyrelsen i Jönköpings län

* Verkets belastning 2022, 90: de percentilen.

** Uppskattad maximal genomsnittlig veckoblastning

AVLOPPSVERK OCH PUMPSTATIONER

I kommunen finns fyra tillståndspliktiga och sex anmälningspliktiga avloppsverk, se nedanstående tabeller. Reningsverken renar avloppsvattnet med god marginal dvs fosfor och organiskt material BOD. Befintliga avloppsverk byggdes främst ut under 70-talet. Därefter har förändringar skett och sker löpande för att säkerställa och optimera driften så de uppfylla tillståndskrav med bästa möjliga reningsteknik samt de tillståndsgivna utsläppen.

Anläggningar som börjar bli till åren, nya krav på avloppsrening samt ökad belastning på verken med fler påkopplade fastigheter ger ett stort framtida investeringsbehov. Anneberg avloppsreningsverk har till tillståndet sätt, möjlighet med ökad belastning men det finns tekniska begränsning i reningprocessen som först måste byggas bort för att klara en ökad belastning och säkerställa att tillståndet efterlevs. Även Nässjö Avloppsverk behöver uppdateras för att klara av en ökad belastning men även kommande krav på kväve- och läkemedelsrening. Investeringar har redan gjorts och under 2022 påbörjade, etapp ett, där en ny mottagningsstation för externslam ska byggas samt en ny hall för inkommande avloppsvatten, där första reningssteget sker med rens-galler. Nya galler kommer rena vattnet mer effektivt och arbetsmiljön blir säkrare för driftpersonalen och arbetet planeras vara klart under hösten 2023. Därefter finns planer för fler etapper som ska säkerställa drift och minimera Nässjö avloppsverkets belastning på miljön.

Både Anneberg och Nässjö ligger låglänt och är enligt Länsstyrelsens lågpunktskartering belägna på utsatta område gällande skyfall och klimatanpassning blir en parameter att ta med i projekteringen om verken ska byggas om.

Tabellen över verken visar bland annat antalet folkbokförda personer inom verksamhetsområdena som är påkopplade till verken. Tabellen tar inte hänsyn till restauranger, verksamheter, skolor eller annan tillfällig belastning. Det behöver tas med om ett verk ska utredas för fler påkopplade fastigheter och ökad belastning.

Bräddmätning på verken sker enligt Naturvårdsverkets föreskrifter SNF 2016:6. Det innebär att på de större verken över 2000 pe mäts och rapporteras bräddningen löpande till tillsynsmyndigheten, Länsstyrelsen. På avloppsverk under 2000 pe loggas endast händelse och tid och rapporteras årligen till Nässjö kommun, som är tillsynsmyndighet för dessa verk. Bräddmätning sker även i pumpstationerna men det saknas fortfarande bräddmätning i många av dem. NAV arbetar med att åtgärda detta.

NAV arbetar även kontinuerligt med att minimera tillskottsvatten till avloppsreningsverken. Till stöd för detta arbete är det strategiska förnyelsearbetet på ledningsnätet som är ett stöd för att ta fram områden för tillskottsvattenutredning.

UTREDNINGSSOMRÅDEN

Följande kriterier gäller enligt VA-policyn för att ett område ska utredas för eventuell utbyggnad i VA-planen. Observerat att utredningsområdena redovisas i sin helhet i kommunens Vattentjänstplan.

1. Minst 20 hushåll samlade. *
2. 10 hushåll eller fler som ligger samlade och inom 200 meter från befintligt VA-nät.
3. 10 hushåll eller fler som ligger samlade och i, eller mindre än 100 meter från, ett område som är särskilt känsligt (vattenskyddsområde, vattendrag med hög skyddsnivå, höga naturvärden och så vidare).
4. Område som är utpekad för landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS) i kommunens översiktsplan.

* Samlade: Gränisar till varandra eller endast åtskils av väg, park, torg eller motsvarande (inom 50 meter), vilket måttet som kartanalysen i GIS har utgått från. Med ovanstående kriterier ska följande områden utredas närmare. Det innebär dock inte att utbyggnad av kommunalt VA skall ske, men förutsättningarna studeras och områdena bedöms närmare.

PRIORITERING

Då samtliga utredningsområden inte kan byggas ut samtidigt behöver en prioritering göras inbördes mellan de olika områdena. Prioriteringen av i vilken ordning utbyggnad ska ske ska utgå från hur starka skäl det finns för att bygga ut området och om det i den sammanfattande bedömningen finns ytterligare skäl som gör det mer angeläget att förse området med kommunalt vatten och avlopp.

Prioriteringen sker i följande nivåer:

Prio 1– Utbyggnad av området är angeläget och bör starta efter att VA-Planen antagits i kommunfullmäktige.

Prio 2 – Inom planperioden ska utredningsarbete och förutsättningar för att kunna genomföra utbyggnaden påbörjas.

Prio 3 – Utbyggnad av området är inte prioriterat att påbörjas inom planperioden för VA-planen (2024-2028). Utbyggnad av kommunalt VA i området kan vara aktuellt på längre sikt.

Bevakning – Område som i dagsläget har enskild VA-försörjning och som sannolikt inte är i behov av en utbyggnad av allmänt VA under innevarande VA-plansperiod. En uppföljning beträffande en förändrad VA-försörjning bör göras i samband med framtagande av en ny vatten- och avloppsplan. I händelse av att behovet av allmänt VA förändras över tid så ska beslut om åtgärder kunna fattas på ett effektivt sätt.

Inom bevakningsområdena är det fastighetsägarens skyldighet att tillse att försörjning av vatten samt omhändertagandet av spill- och dagvatten fungerar på ett tillfredställande sätt.

UTBYGGNADSOMRÅDE	KRITERIER	PRIORITERING
Rosjön/Nyaby	1	Prio 3
Kansjön	1,3	Prio 3
Marietorp/Pallarp	1	Prio 2
Bäckafallasjön	3	Prio 3
Boda-Långelidsviken	2,3	Prio 3
Malmbäck Södra	2	Prio 3
Osfällan	3	Prio 3
Grimstorpaviken	2,3	Prio 3
Vallsjön Norra	3	Prio 3
Sandsjöbaden	1,2	Prio 1
Isåsa	2	Bevakning
Bodadors Östra	1,2	Bevakning

I kommunens Vattentjänstplan finns en beskrivning av respektive områdes förutsättningar utifrån följande aspekter:

- Känslighet (recipient) Natur-/Vatten-/Skyddsvärde
- Övergödningsproblem i recipient (normal/hög skyddsnivå, VISS)
- Påverkan på miljö (av befintligt avlopp)
- Påverkan på hälsa (av befintligt avlopp) Badplats etc./ förorening enskild vattentäkt.
- Förutsättningar för enskilt VA
- Tillgång till dricksvatten (över tid)
- Risk för påverkan av översvämning vid skyfall
- Förutsättningar för kommunalt VA

För LIS-områdena har aspekterna ”Påverkan på miljö (av befintligt avlopp)” samt ”Påverkan på hälsa (av befintligt avlopp) Badplats etc./ förorening enskild vattentäkt” undantagits. Detta då det förefaller en mycket stor osäkerhet i dessa bedömningar beroende på de olika områdenas utbredning och storlek, samt att flera av dem är lågexploaterade eller inte exploaterade alls.

För LIS-områdena har aspekterna ”Påverkan på miljö (av befintligt avlopp)” samt ”Påverkan på hälsa (av befintligt avlopp) Badplats etc./ förorening enskild vattentäkt” undantagits. Detta då det förefaller en mycket stor osäkerhet i dessa bedömningar beroende på de olika områdenas utbredning och storlek, samt att flera av dem är lågexploaterade eller inte exploaterade alls.

BEHOV

Ovanstående områden behöver utredas vidare varefter det beslutas om prioriteringsordning och tidplan för respektive utredningsområde. Kommunen behöver därmed fastställa riktlinjer för hur vatten- och avloppsfrågor inom utredningsområden ska hanteras i väntan på kommande utbyggnad.

Den VA-utbyggnad som sker till följd av växande tätorter beskrivs inte i denna del av VA-planen, utbyggnad av dessa sker kontinuerligt alltefter detaljplanläggande av respektive område.

KAPITELRUBRIK

UTBYGGNADSBOMRÅDE LIS	KRITERIER	PRIORITERING
Uppsjön Norra/södra	4	Bevakning
Nömmen Norra/mellersta/södra	4	Bevakning
Nömmenäs	4	Bevakning
Stensjön	4	Bevakning
Sjunarydssjön	4	Bevakning
Ormaryd Norra/södra	4	Bevakning
Älmeshultasjön	4	Bevakning
Svartån	4	Bevakning
Anebysjön	4	Bevakning
Rosjön Västra	4	Bevakning
Hästsjön Norra/mellersta/södra	4	Bevakning
Lättarpasjön	4	Bevakning
Lillesjön	4	Bevakning
Fredriksdalasjön	4	Bevakning
Lillesjön	4	Bevakning
Uddeberg Bodafors	4	Bevakning

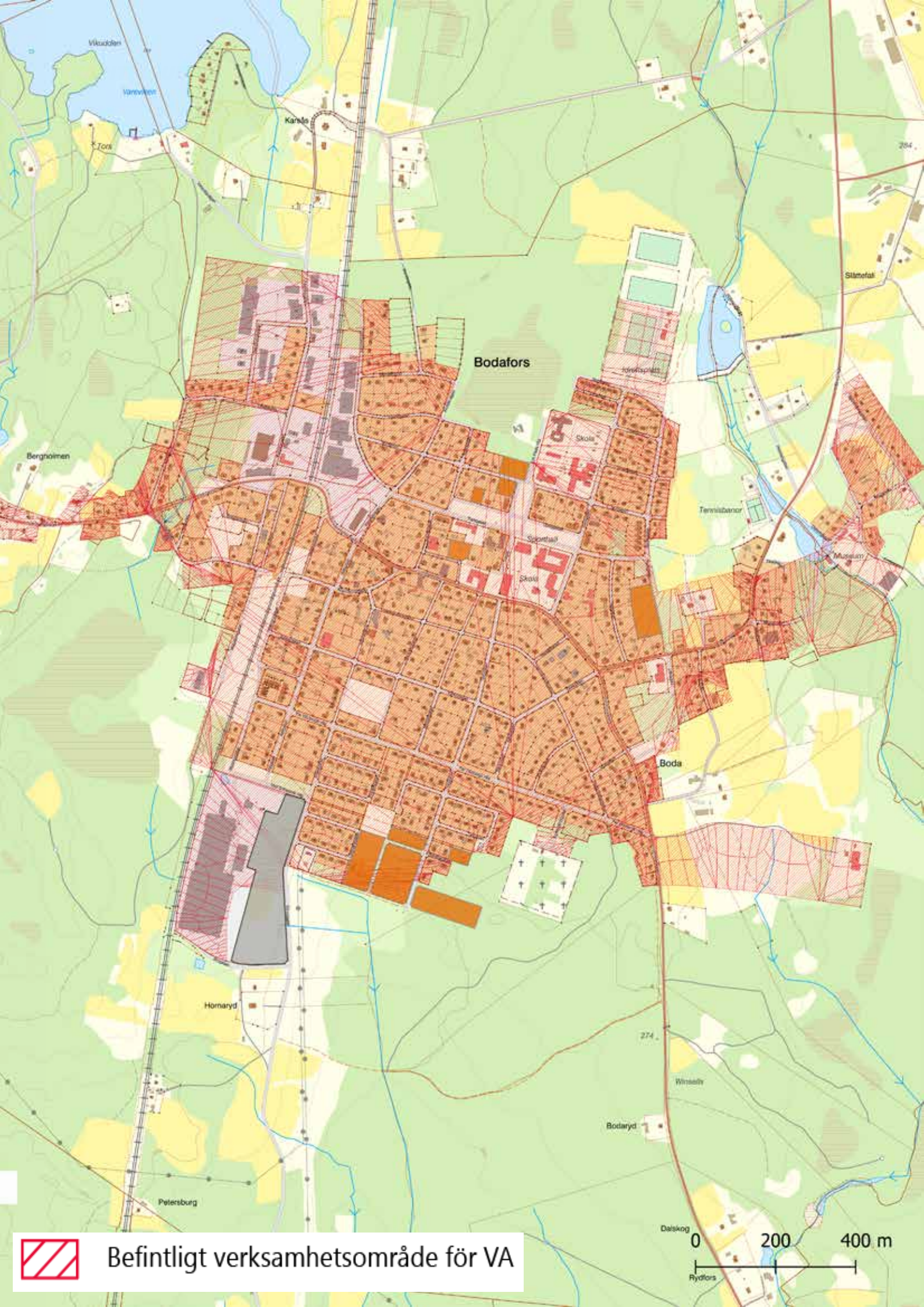
Tabell över utbyggnadsområden, med kriterier och prioriteringsgrad, fullständig redovisning över respektive område återfinns i kommunens Vattentjänstplan.

Översiktsplan 2023

I kommunens översiktsplan pekas områden ut för bebyggelse i samtliga tätorter med undantag för Nässjö och Forserum som omfattas av så kallade fördjupade översiktsplaner. I detta avsnitt följer en redovisning över vilka utbyggnadsområden som finns utpekade i kommunens översiktsplan, samt dess förhållande till befintliga verksamhetsområden för VA.

BODAFORS

I Bodafors pekas som områden för bostäder ut i den södra delen av samhället samt på lucktomter längre norrut i samhället. I anslutning till gamla C-fabriken precis öster om järnvägen i södra Bodafors pekas också ett område ut för verksamheter. Stora delar av de områden som pekas ut i översiktsplanen omfattas redan i dagsläget av verksamhetsområde för VA, de områden som inte omfattas av verksamhetsområde för VA ligger i direkt anslutning till ett sådant. Förutsättningarna för anslutning till det kommunala VA nätet bedöms som goda.

Bodafors

Tennisbanor

Museum

Skola

Skola

Skola

Boda

Hornaryd

Bodaryd

Dalskog

Rydfors

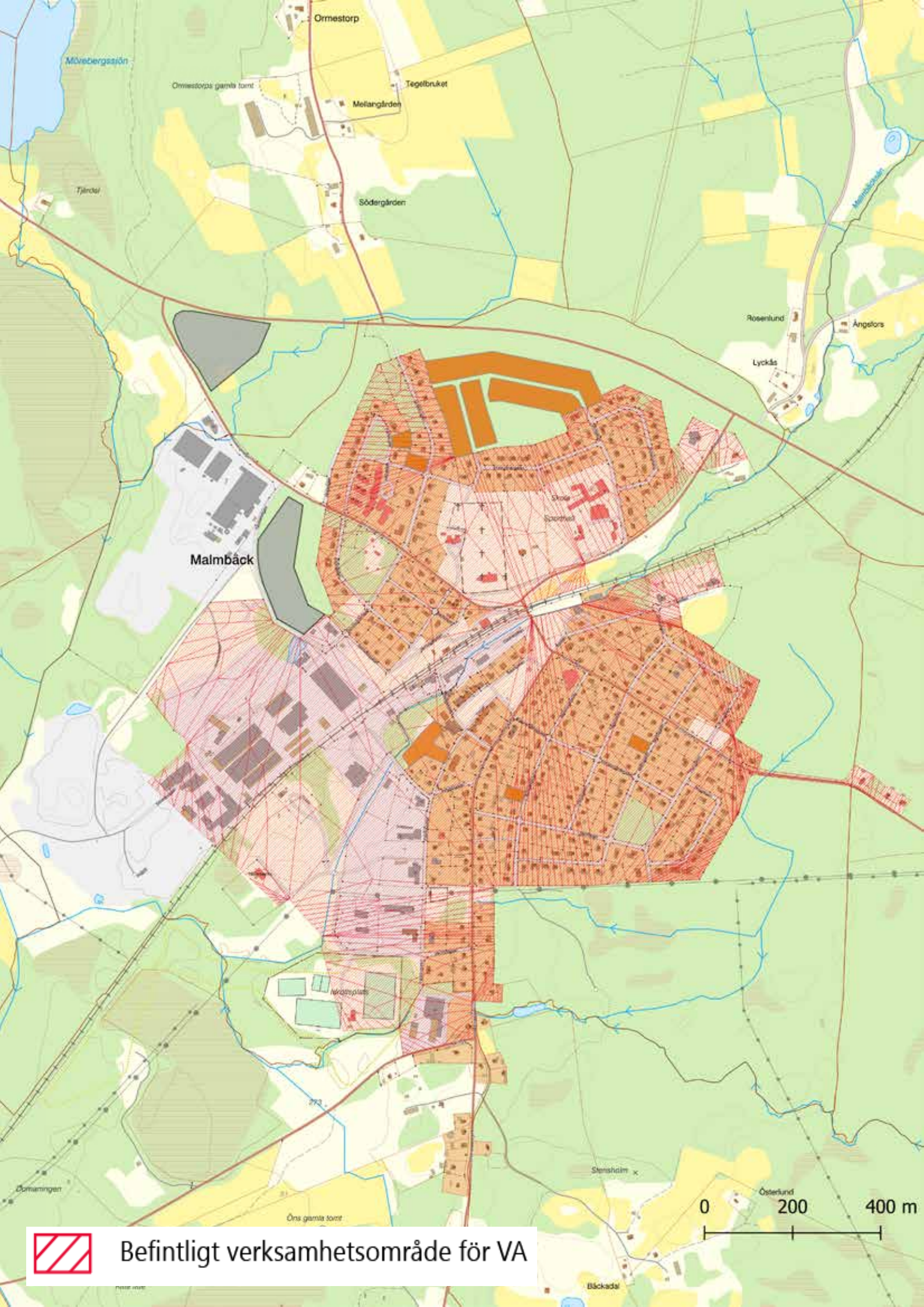

Befintligt verksamhetsområde för VA

MALMBÄCK

I Malmbäck pekas området för Bostäder huvudsakligen ut norr om den befintliga bebyggelsen i samhället samt på ett mindre antal lucktomter i samhällets centrala delar. Områden för verksamheter pekas ut i väster om samhället. Med undantag för de lucktomterna så ligger övriga utpekanden utanför befintligt verksamhetsområde för VA, de områden som pekas ut för bostäder ligger dock i nära anslutning till verksamhetsområdet medan områdena för verksamheter ligger en bit längre ifrån. Sammantaget bedöms dock förutsättningarna för anslutning till det kommunala VA nätet som goda.

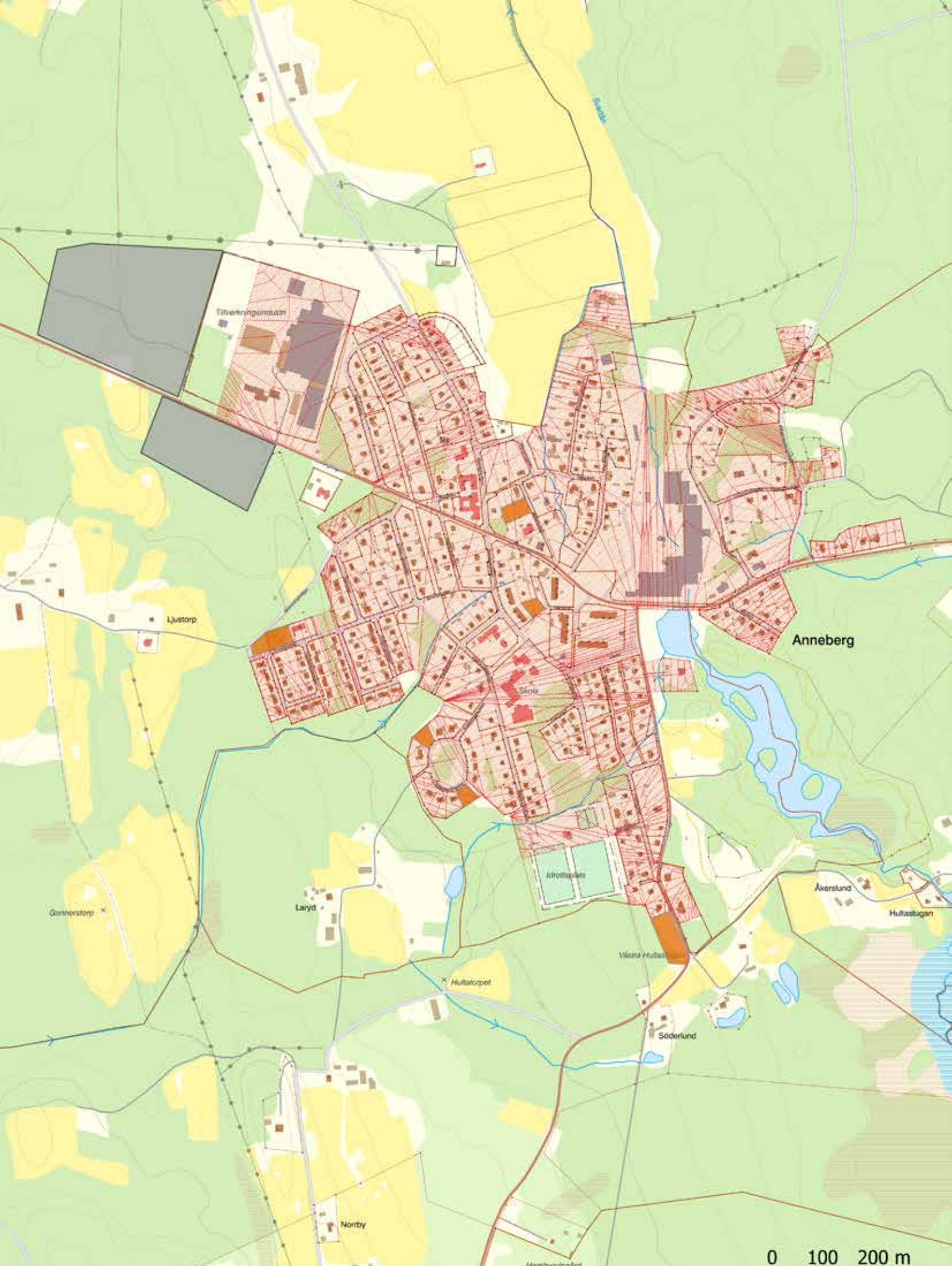

Befintligt verksamhetsområde för VA

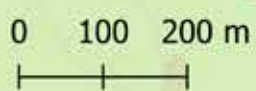
0 200 400 m

ANNEBERG

I Anneberg pekas områden ut för bostäder huvudsakligen ut i form av lucktomter inom befintliga bostadskvarter i samhället. Väster om samhället pekas områden för verksamheter ut, dessa ligger i anslutning till befintlig verksamhetsbebyggelse. I stort sett samtliga utpekade bostadsområden ligger inom verksamhetsområde för VA, de områden som pekas ut för verksamheter inkluderas inte i befintligt verksamhetsområde för VA men i nära anslutning till ett sådant. Förutsättningarna för anslutning till det kommunala VA nätet bedöms vara goda.

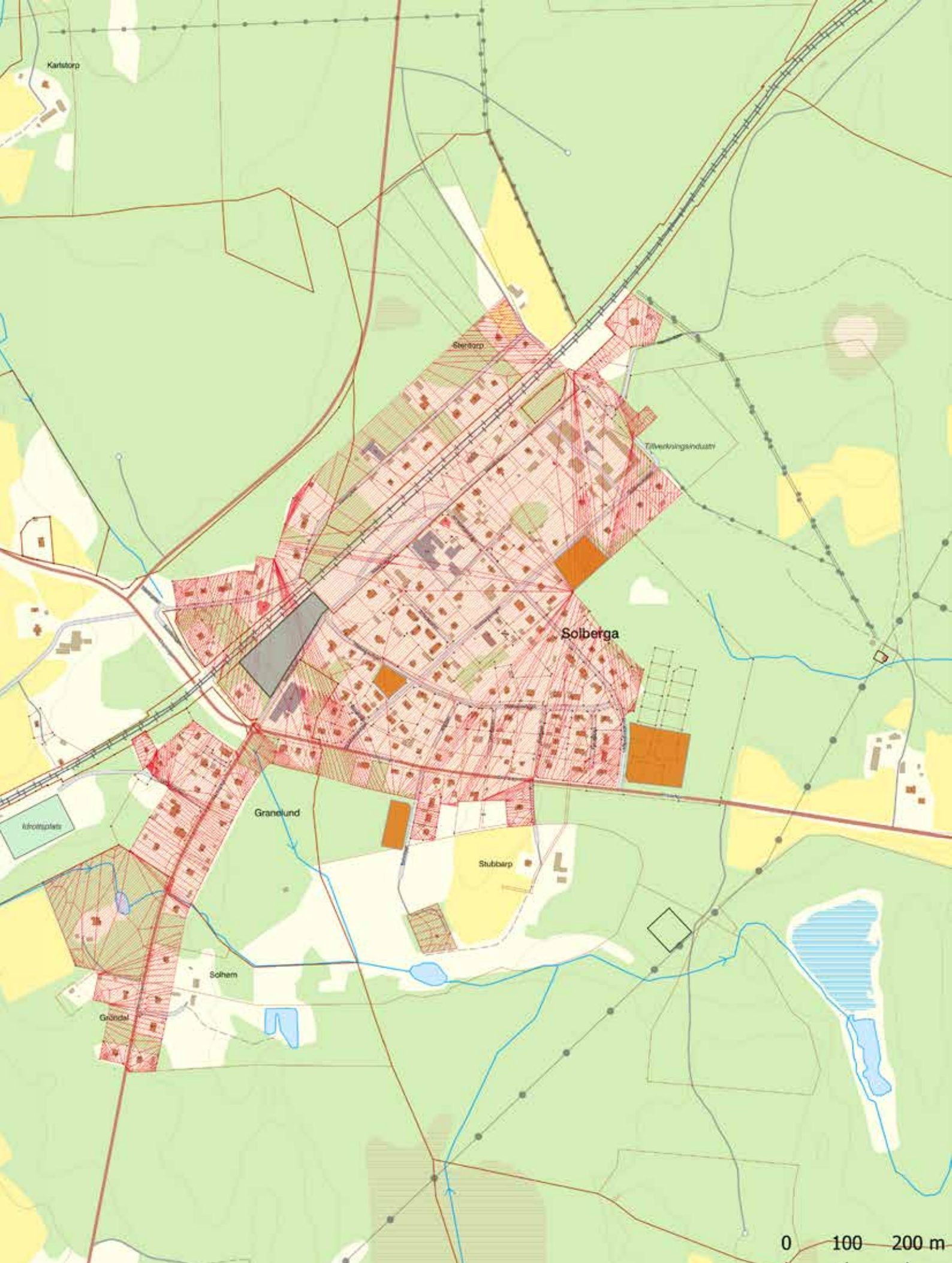

Befintligt verksamhetsområde för VA

SOLBERGA

I Solberga pekas bostads och verksamhetsområden ut huvudsakligen i anslutning till befintlig bebyggelse. Vilket medför att dessa områden också ligger inom befintligt verksamhetsområde för VA, två av de områden som pekas ut för bostäder ligger emellertid utanför nuvarande verksamhetsområde, men i direkt anslutning till detta. Förutsättningarna för anslutning till det kommunala VA nätet bedöms därmed vara goda.

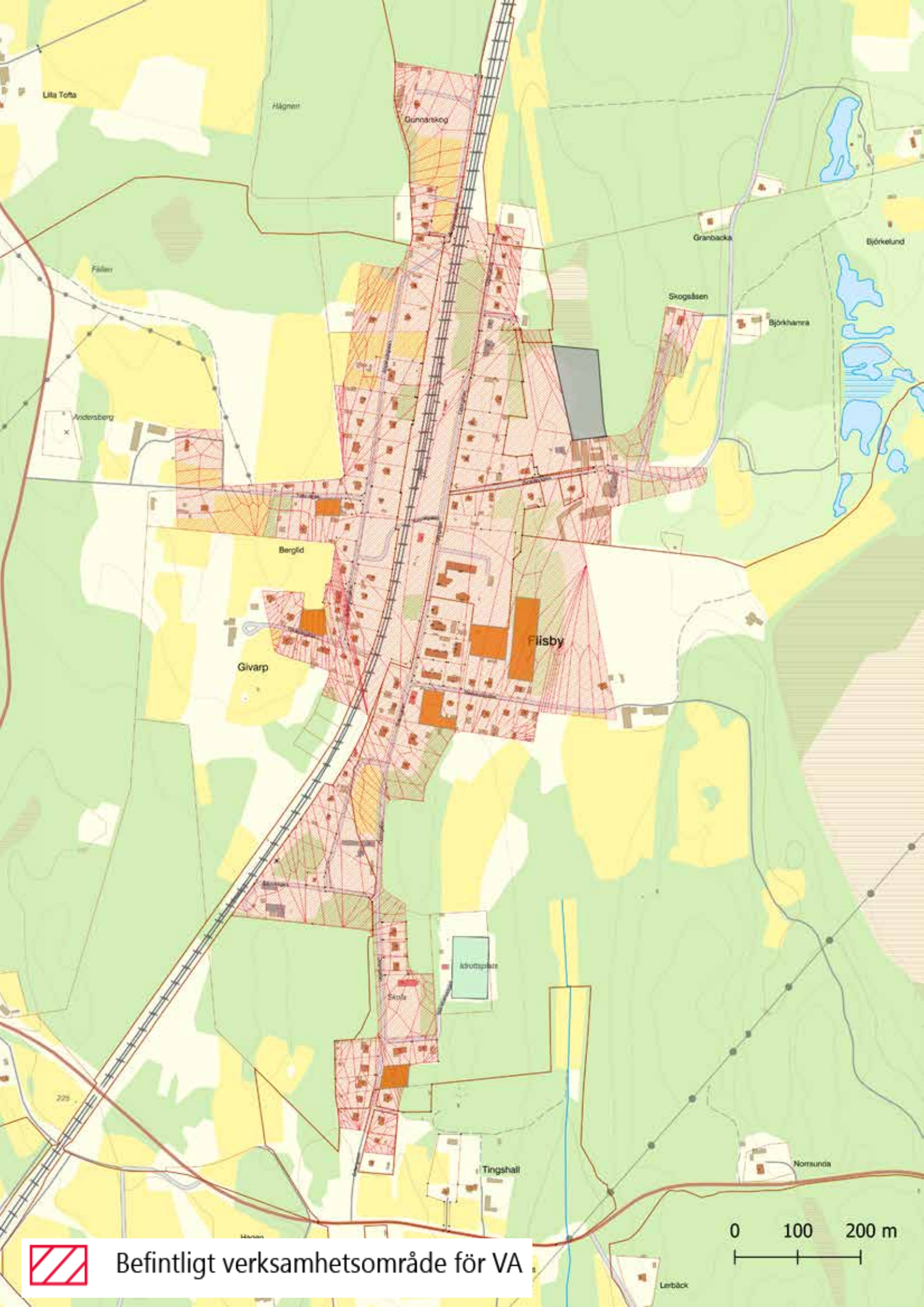

 Befintligt verksamhetsområde för VA

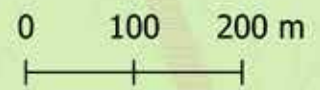
0 100 200 m

FLISBY

I Flisby pekas områden för bostäder och verksamheter ut huvudsakligen i anslutning till befintlig bebyggelse. Samtliga områden som pekas ut för bostäder är belägna inom redan befintligt verksamhetsområde för VA. Beträffande det område som pekas ut för verksamheter så ligger det i direkt anslutning till verksamhetsområde för VA och förutsättningarna för anslutning till det kommunala VA nätet bedöms därmed vara goda för detta område.

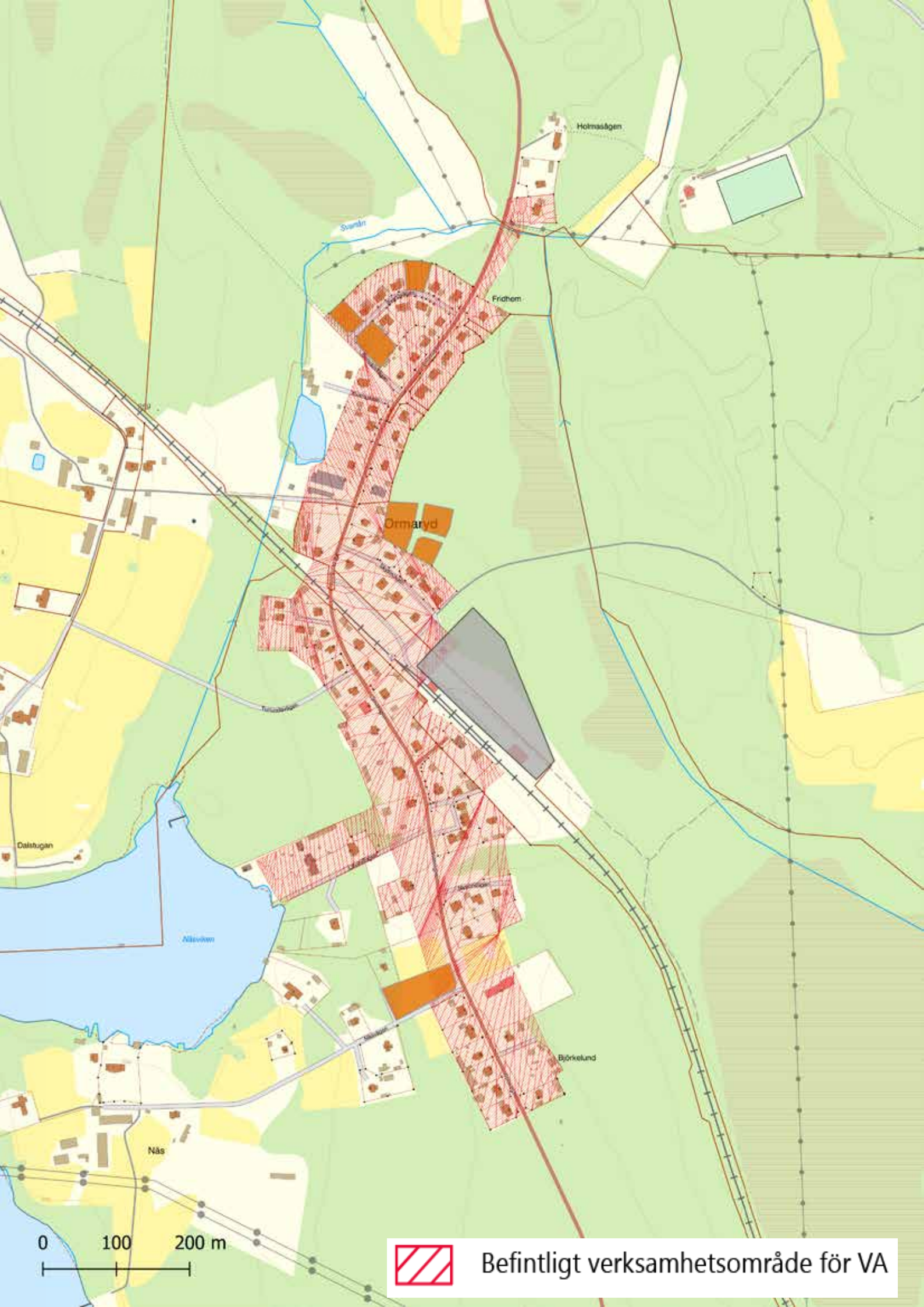

Befintligt verksamhetsområde för VA

ORMARYD

I Ormaryd pekas områden för bostäder ut huvudsakligen i anslutning till befintlig bebyggelse. Ett område pekas även ut för verksamheter, området är beläget öster om järnvägen och omfattas inte av befintligt verksamhetsområde för VA. Beträffande de områden som pekas ut för bostäder omfattas flera av dessa redan av befintligt verksamhetsområde för VA, de som inte gör det ligger i nära anslutning till detta och förutsättningarna för anslutning till det kommunala VA-nätet bedöms därmed vara goda för såväl bostads- och verksamhetsområden som i dagsläget inte ingår i det befintliga verksamhetsområdet för VA.

Holmsågen

Svandin

Fridhem

Ormaröd

Dalstugan

Allsviken

Näs

Börkelund

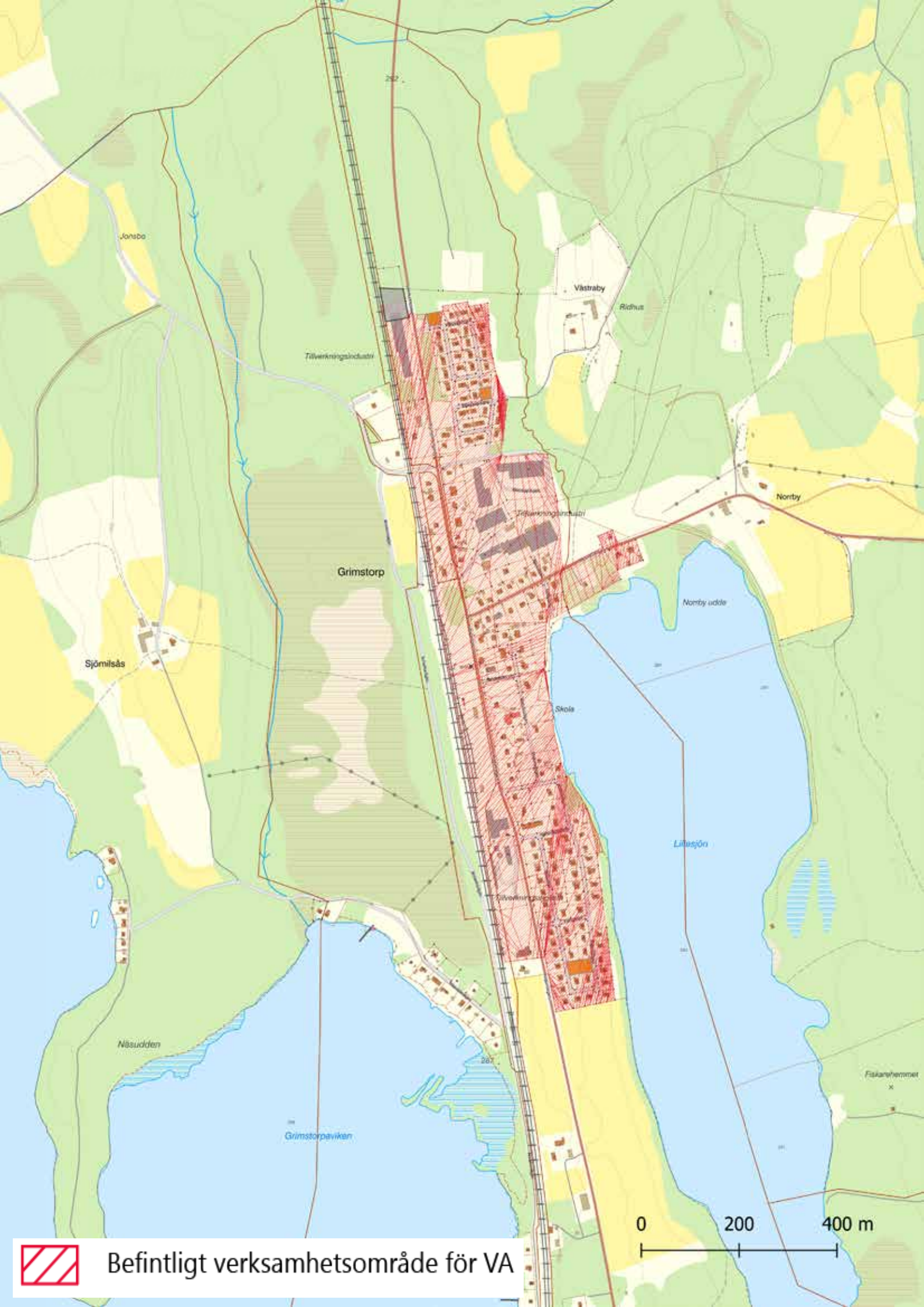
0 100 200 m

Befintligt verksamhetsområde för VA

GRIMSTORP

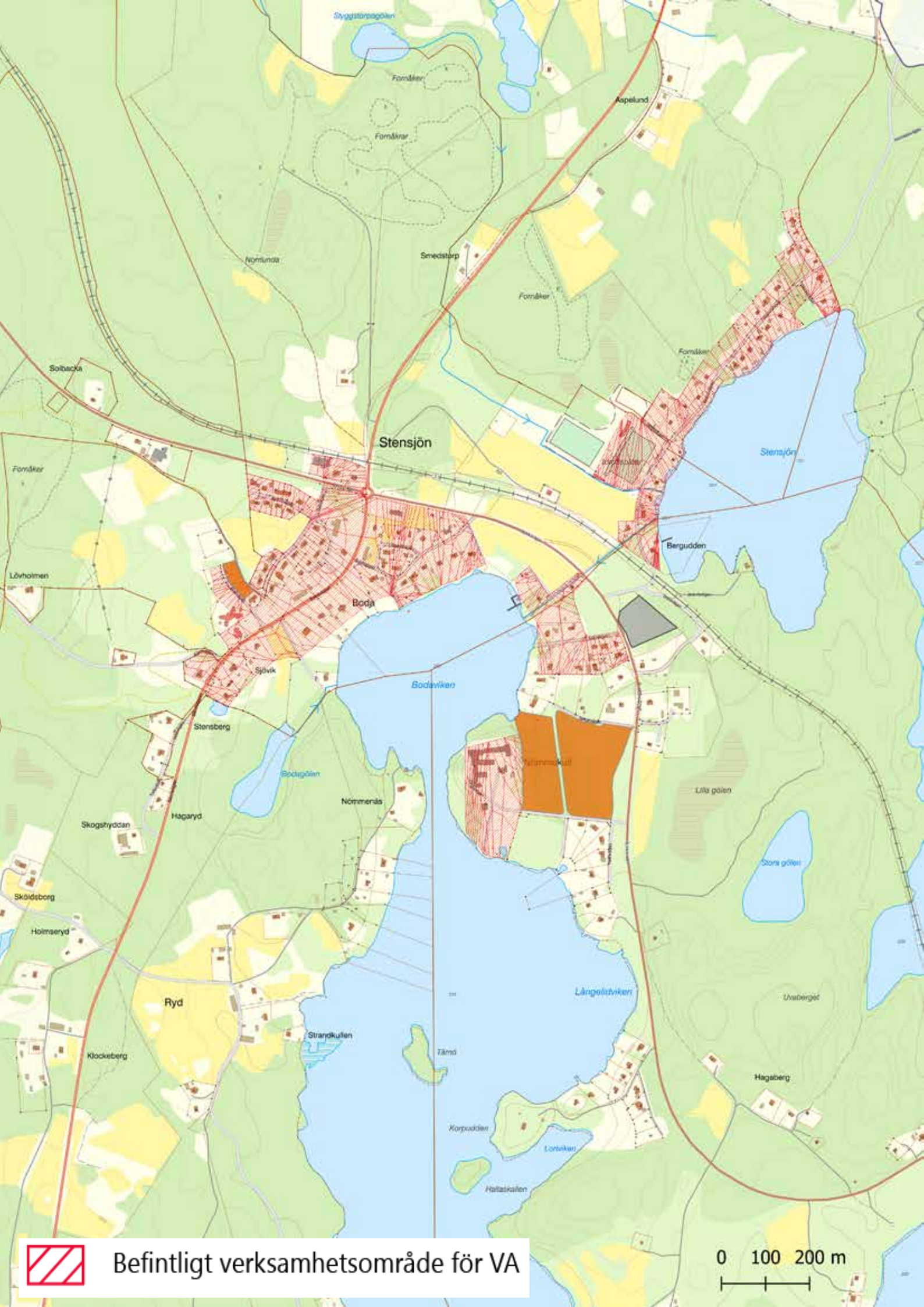
I Grimstorp pekas områden för bostäder och verksamheter ut i anslutning till befintlig bebyggelse, vilket medför att dessa områden, med undantag för ett område som pekas ut för verksamheter ligger inom befintligt verksamhetsområde för VA. Området som pekas ut för verksamheter ligger norr om samhället men i direkt anslutning till befintlig bebyggelse och verksamhetsområde för VA. Förutsättningarna för anslutning till det kommunala VA nätet bedöms därmed vara goda.

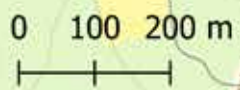
 Befintligt verksamhetsområde för VA

STENSJÖN

I Stensjön pekas områden för bostäder och verksamheter ut huvudsakligen öster om samhället och den befintliga bebyggelsen. Ett område för bostäder pekas även ut väster om samhället men i direkt anslutning till befintlig bebyggelse, detta områden ligger även inom befintligt verksamhetsområde för VA. De övriga områdena som pekas ut i översiktsplanen ligger utanför befintligt verksamhetsområde för VA, men i nära anslutning till detta. Förutsättningarna för anslutning till det kommunala VA nätet bedöms därmed i stora drag vara goda.

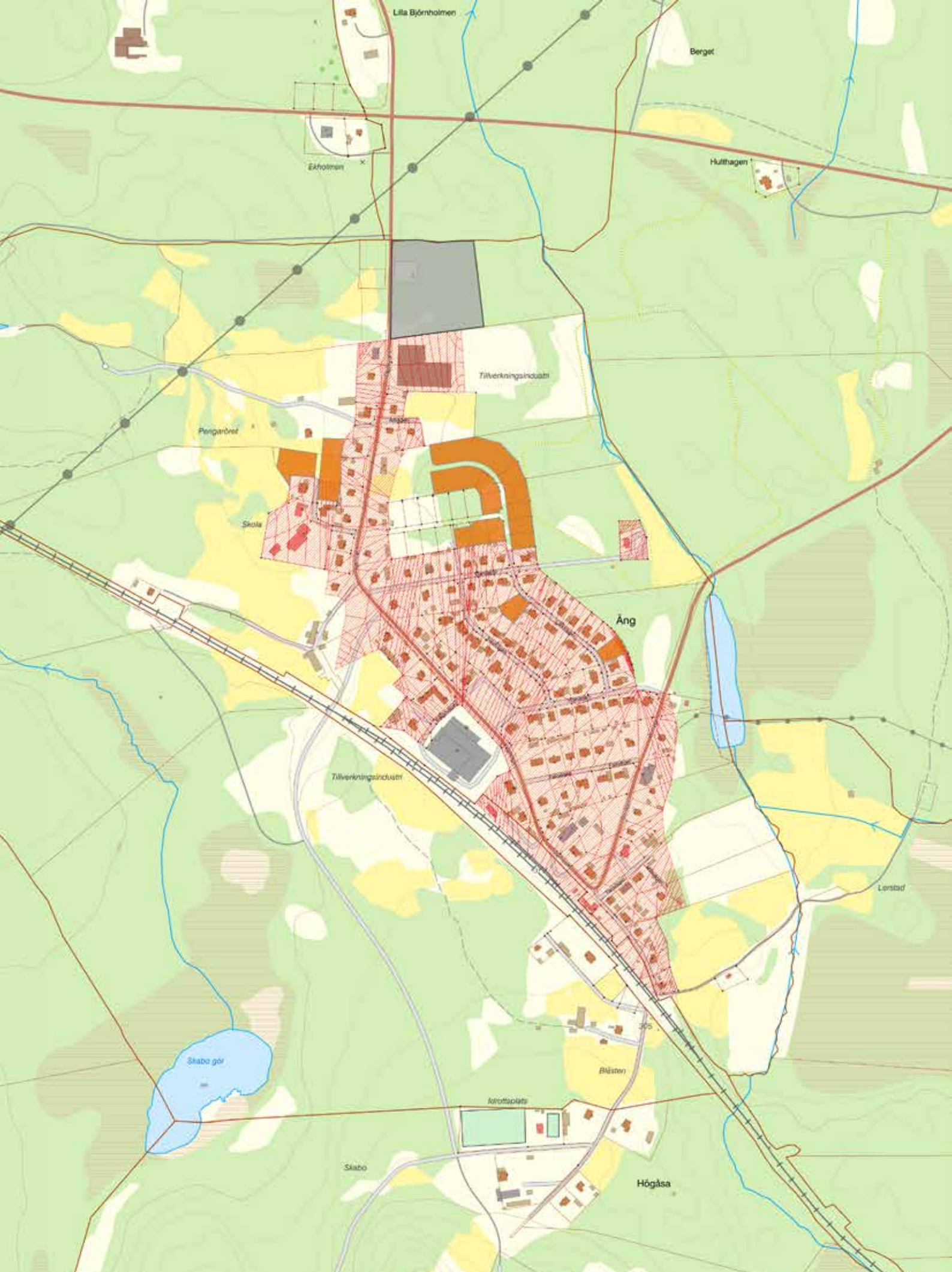

Befintligt verksamhetsområde för VA

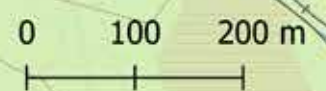

ÄNG

I Äng pekas områden för bostäder och verksamheter ut huvudsakligen nordost om den befintliga bebyggelsen i samhället. Mindre lucktomter pekas även ut för bostäder i samhällets mer centrala delar. Flertalet av de områden som pekas ut för bostäder samt det område som pekas ut för verksamheter ligger utanför befintligt verksamhetsområde för VA. Dessa områden ligger dock i direkt eller nära anslutning till befintligt verksamhetsområde för VA och möjligheterna för anslutning till det kommunala VA nätet bedöms vara goda.

Befintligt verksamhetsområde för VA

FREDRIKSDAL

I Fredriksdal pekas områden för bostäder och verksamheter ut väster om samhällets befintliga bebyggelse samt på vissa lucktomter mer centralt i samhället. De områden som pekats ut väster om samhället ingår inte i befintligt verksamhetsområde för VA, men ligger i direkt anslutning till detta, vilket medför att förutsättningarna för anslutning till det kommunala VA nätet bedöms vara goda.

Sänkmossen

Ivrottsplats

300

Tillverkningsindustri

Fredriksdal

Sjöfall

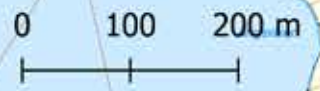
Sjövik

Sjölund

Grano

Befintligt verksamhetsområde för VA

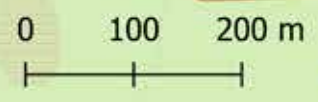

SANDSJÖFORS

I Sandsjöfors pekats områden för bostäder ut relativt centralt i samhället, dessa omfattas redan idag av befintligt verksamhetsområde för VA. Sydost om samhället pekats ett område för verksamheter ut, detta ligger dock i anslutning till befintlig bebyggelse och därmed också i anslutning till befintligt verksamhetsområde för VA. Förutsättningarna för anslutning av detta områden till det kommunala VA nätet bedöms därmed vara goda

 Befintligt verksamhetsområde för VA

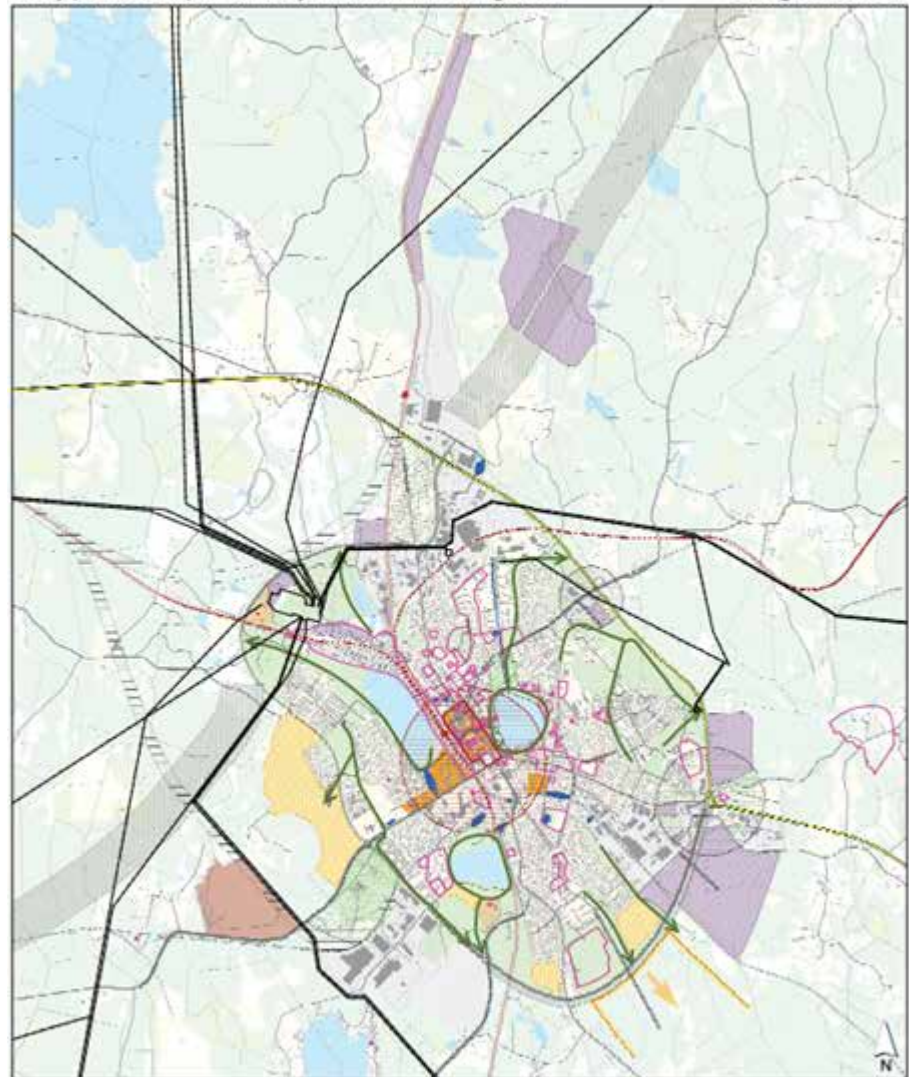

FÖRDJUPAD ÖVERSIKTSPLAN FÖR NÄSSJÖ STAD

För Nässjö stad finns en fördjupad översiktsplan som antogs av kommunfullmäktige 2016. Den fördjupade översiktsplanen anger kommunens viljeriktning för mark- och vattenanvändningen i Nässjö stad. Planen pekar ur mark för bland annat bostäder, verksamheter, grönområden, vägar och nya handelsområden. Planen antogs 2016 och därmed har utbyggnad redan skett inom vissa av de områden som pekas ut i den fördjupade översiktsplanen och som redovisas i kartan nedan.

Fördjupad översiktsplan för Nässjö stad, sammanfattningskarta

Antagen 2016-06-16

Pågående markanvändning	Planeringsförutsättningar	Framtida markanvändning	Planerat verksamhetsområde
Befintlig gång- och cykelväg	Kulturmärke	Stadsplan	Mjukt expanderingsriktning på lång sikt
Grönområde	Kulturbild	Centrumhandel	Mjukt expanderingsriktning på lång sikt
Verksamhetsområde	Riksdagens järnvägsstation	Extern volymhandel	Planerat bostadsområde
Beaktat, handlat m.m.	Riksdagens terminal	Planerad gång- och cykelväg enligt OC-plan	Planerat bostadsområde på längre sikt
Borta avlägsnande	Riksdagens väg	Planerad gång- och cykelväg till utbyggnadsområde	Planerat utvecklingsområde
Vatten- och avloppsanläggning	Riksdagens järnväg	Planerad järnväg	Planerat utvecklingsområde
	Kjällarlinjer 30-400kV	Planerad väg	Gröna stadsutveckling
	Transformatorstation	Förslag på kapacitetstäckning	

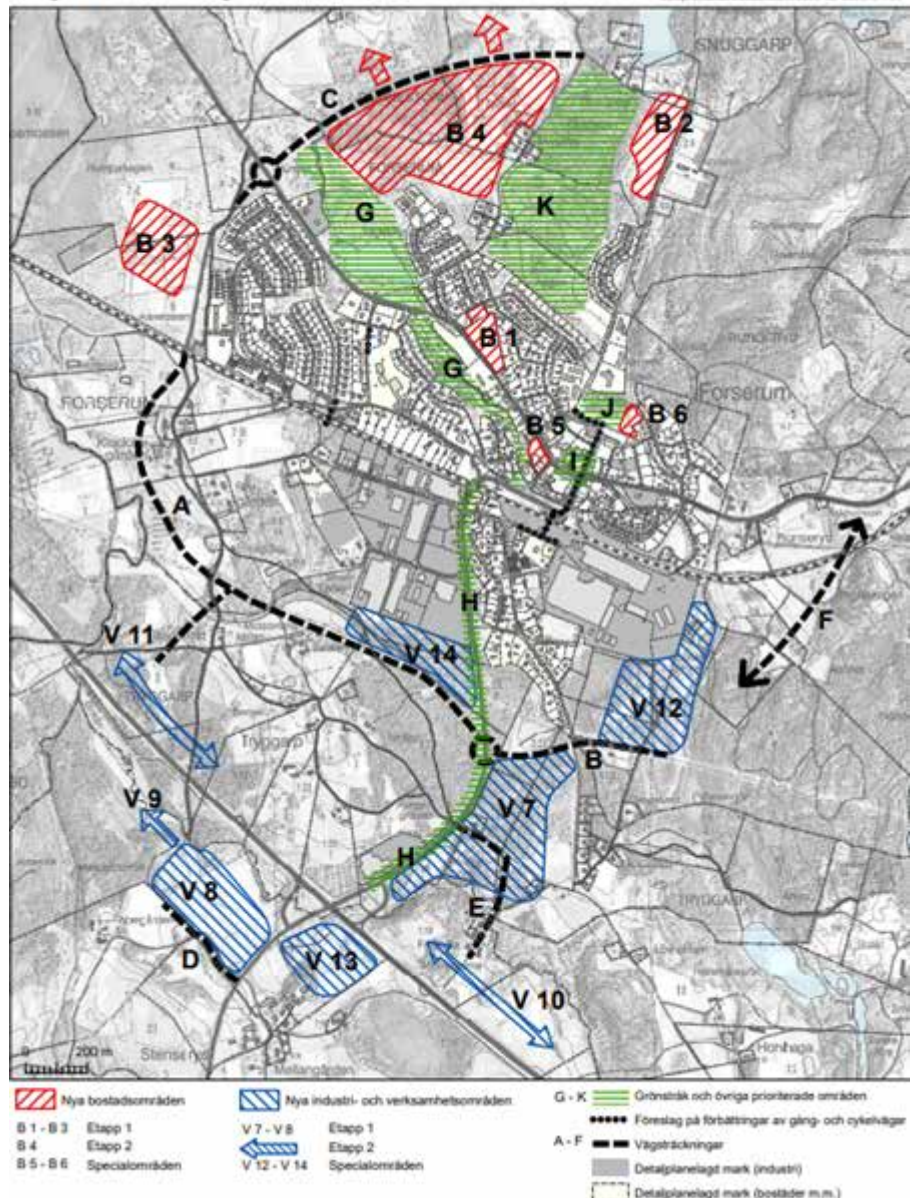
FÖRDJUPAD ÖVERSIKTSPLAN FÖR FORSERUM

För Forserums samhälle finns en fördjupad översiktsplan som antogs av kommunfullmäktige 2011. Den fördjupade översiktsplanen anger kommunens viljeinriktning för mark- och vattenanvändningen i Forserums samhälle. Planen pekar ur mark för bland annat bostäder, verksamheter, grönområden och vägar. 2021 inleddes arbetet med att ta fram en ny fördjupad översiktsplan för Forserums samhälle, planen förväntas antas 2024. Kartan nedan redovisar den föreslagna markanvändningen för den nu gällande fördjupade översiktsplanen för Forserum.

Karta till fördjupad översiktsplan för Forserums samhälle

Utbyggnads- och utvecklingsområden
Antagen av kommunfullmäktige 2011-12-15

Arkivprojecktnummer: 2024-07783

DAGVATTEN

ALLMÄNT

Ledningsnätet för dagvatten är normalt utbyggt i samma områden som spill- och dricksvattenledningarna. I äldre områden förekommer kombinerade spill- och dagvattenledningar vilket ibland innebär översvämningsrisk i källare.

Dagvattenledningarna dimensionerades tidigare för lägre regnintensiteter än idag vilket innebär att avledningskapaciteten i vissa områden är för liten. Klimatförändringar med intensivare och kraftigare regn i kombination med högre andelar hårdgjorda ytor i tätorterna innebär mer marköversvämningsrisk och risk för källaröversvämningsrisk. Det kommer att bli allt viktigare att förstärka dagvattenledningar, anordna fördröjningsmagasin, välja mer öppna dagvattenlösningar och i framtida planer lämna utrymme för öppna dagvattenlösningar, fördröjning och infiltration.

Dagvatten från tätorterna leds oftast direkt ut i närliggande vattendrag, diken och sjöar. Det finns dock flera befintliga anläggningar för fördröjning och rening av dagvatten, främst i Nässjö. Dessa finns vid industriområdena Hultet Bråna, Södergården, Norrboda och Gamlarp. Anläggningar för fördröjning eller översilning finns också vid Handskerydsjön, Ingsbergssjön, Ledet, Ljunggatan, Sturegatan, Bockängsgatan, Runnerydssjön och Folkets park. I Bodafors finns fördröjningsmagasin vid Karsåsvägen. Vid nyanläggning av bostads- och industriområden skapas normalt fördröjningsmagasin/reningsanläggningar i stället för nya direktutsläpp.

VA-planen redovisar riktlinjer för omhändertagande av dagvatten vid nya exploateringar och förändringar av befintlig bebyggelse. Dagvattenfrågan lyfts vid nyexploatering och förändring av befintlig bebyggelse. I planarbetet ingår alltid att skapa utrymme för dagvattenfördröjning/rening om det inte är orimligt/obefogat. Nedan redovisas större befintliga dagvattenutsläpp direkt till vattendrag.

Nässjö

Annefors och Älvshultet avvattnas delvis direkt mot Ejebacken. Centrala delar av staden och stora delar av övriga bostadsområden avvattnas mot stadssjöarna som i praktiken fungerar som utjämningsmagasin.

Bodafors

Östra delen av samhället avvattnas mot Emån med utlopp nära avloppsverket. Området innehåller bostäder och verksamheter, bland annat bensinstation, bussgarage och genomfartstrafik. Västra delen av samhället avvattnas söderut mot Ulvstorp och så småningom mot Lagan. Denna del av samhället innehåller bostäder och mindre industriområde.

Forserum

Huvuddelen av dagvattnet i Forserums samhälle norr om järnvägen, inklusive sydöstra industriområdet (Jeld-Wen, CEOS), avleds genom ett antal utsläpp i Frickabäcken som rinner genom samhället. Frickabäcken utvidgas till mindre dammar i samhället och passerar den större dammen Forssjön innan vattnet lämnar samhället. Dagvattnet från sydvästra industriområdet (FIAB, Safety glass, Ragnars, Forserums verktygsindustri mm) avleds mot Smörpölen och Bokån. Här pågår diskussioner mellan företagen och Länsstyrelsen angående omhändertagande av släckvatten vid brand.

Malmbäck

Malmbäcksån skär rakt igenom samhället och ett antal dagvattenutsläpp sker på dess väg genom samhället. Malmbäcksån fungerar därför som huvudstråk för dagvattenavledning.

Anneberg

Genom samhället rinner Svartån med Pilabodammen och flera mindre skogs bäckar. Dagvatten släpps på ett antal punkter ut i Svartån och bäckarna. Svartån skär rakt igenom industriområdet kvarteret Vulkanen. Västra delen av samhället avvattnas via en bäck som rinner ihop med Svartån strax nedströms avloppsverket. Övriga tätorter bedöms ha relativt begränsade dagvattensystem och förhållandevis mindre hårdgjorda ytor och belastning på miljö.

ÖVERSVÄMNINGSPROBLEMATIK

Översvämningsproblematiken kan kopplas dels till skyfall, dels till långvarig nederbörd i kombination med höga flöden till följd av exempelvis snösmältning. Vid översvämningsfall som beror på långvarig nederbörd eller höga flöden drabbas ofta låglänta områden som ligger i direkt eller nära anslutning till någon av kommunens sjöar eller vattendrag. Detta medför att det huvudsakligen är bebyggelse och VA-anläggningar i sjönära lägen som blir påverkade av denna typ av översvämningsfall.

Vi bedömning av de områden som kommunen i sin vatten- och avloppsplan utreder för anläggande av kommunalt vatten och avlopp ingår översvämningskänslighet som en aspekt i bedömningen av hur starka skäl det finns för att bygga ut allmänt vatten- och avlopp i respektive område. Bedömningen av respektive områdes översvämningskänslighet tar sin utgångspunkt i den översiktliga översvämningskartering som Länsstyrelsen i Jönköpings län tagit fram. I kommunens vattentjänstplan beskrivs hur den allmänna VA-anläggningen ska kunna hantera en ökad påverkan från bland annat översvämningsfall orsakade av skyfall.

BEHOV

Det finns ännu ingen prioritering gällande åtgärder i det befintliga dagvattensystemet för att minska dagvattnets miljöpåverkan och risken för skador på bebyggelse och infrastruktur. Det finns ett behov och intresse att införa ett incitament till att minska andelen snabbt avrinnande dagvatten genom olika LOD-lösningar. Det vill säga arbete och anordningar som utjämnar höga vattenflöden vid kraftigt regn och snösmältning. Åtgärder kan vara fördröjningsdammar, översilning eller anordningar som bromsar upp avrinning från hårdgjorda ytor. Möjligheten att införa ett incitament till att fastighetsägare genomför LOD-lösningar bör undersökas och mynna ut i förslag till ny brukningstaxa under planperioden. Motsvarande incitament kan tänkas införas även i anläggningstaxan för större fastigheter som kan ordna lokal dagvattenhantering.

REGLERADE SJÖAR OCH VATTENDRAG

I Nässjö kommun finns ett antal reglerade sjöar, dammar och vattendrag där ansvar för drift och skötsel åvilar Nässjö kommun eller Nässjö Affärsverk. För de större regleringarna Fredriksdal-Ryssbysjön, Spexhulta-Bodanäsasjön och Storsjön finns kontaktlistor för att samordna större regleringar av flöden vid vårflod och kraftiga regn. Följande ansvarsfördelning enligt överenskommelse mellan NAV och Tekniska serviceförvaltningen (TSF) 1990-02-09 tillämpas för närvarande:

ANLÄGGNING	ANMÄRKNING	ANSVAR
Spexhultasjön	Vattendom	NAV
Ingsbergssjön		NAV
Handskerydssjön	Regleras normalt inte	NAV
Runnerydssjön	Regleras normalt inte	NAV
Ryssbysjön		NAV
Storesjön	Vattendom	NAV
Strömslundsdammen	Regleras normalt inte	TSF
Frabriksdammen		TSF (Ekomuseet)
Storsjön	Vattendom	NAV
Skärsjön	Vattendom	NAV
Forserum dammar (4 st.)		TSF
Pilabodammen		TSF
Fredriksdalsjön	Vattendom	NAV/Fallrättsinnehavare
Sjöafallsdammen	Tillsyn NAV	TSF

Utöver dessa finns en mängd enskilda regleringar av vattendrag i kommunen som inte tas upp här.

STÖRRE ENSKILDA VATTENTÄKTER

Enligt vattenmyndighetens åtgärdsprogram ska kommunerna se till att vattentäkter som inte är kommunala men som försörjer fler än 50 personer eller där vattenuttaget är mer än 10 m³ /dag, har god kemisk status och god kvantitativ status samt ett långsiktigt skydd. I Nässjö kommun har det identifierats tre potentiellt större enskilda vattentäkter. Det är Viebäck, Sandsjöbaden, och Skärsboda. Uttaget av vatten vid de olika täkterna är idag mer eller mindre osäkert.

- Viebäck
- Sandsjöbaden

VIEBÄCK

I Viebäck var det genomsnittliga uttaget 2010 15,4 m³ /dygn. Förändringar av verksamheten har skett under senare tid (nedlagt flyktingboende) och nu bedöms inget större uttag ske, och framtida uttag är osäkert. Vid en inspektion 13 november 2018 framkom att genomsnittligt uttag är cirka 5 m³ /dygn och cirka 35 personer som nyttjar vattentäkten.

SANDSJÖBADEN

Sandsjö Wårdshus & konferens AB och Sandsjöbadens camping har en gemensam vattenbrunn. De har problem med förhöjda halter av fluorider i dricksvattnet. Utbyggnad av överföringsledning för kommunalt vatten från Sandsjöfors till Sjövik är påbörjad. Denna ledningsdragning går cirka 200 meter från en teoretisk anslutningspunkt för Sandsjöbaden. Därmed kan det inom en snar framtid finnas goda förutsättningar för att ansluta till kommunalt vatten.

ENSKILT AVLOPP

I Nässjö kommun finns det cirka 3000 enskilda avloppsanläggningar. Samtliga har inventerats av samhällsplaneringskontoret. Vid inventeringen konstaterades att cirka 80 procent av anläggningarna hade någon form av brist.

Fastighetsägare med bristfälliga anläggningar har uppmanats att åtgärda bristerna. De resterande följs upp genom tillsyn av samhällsplaneringsnämnden där förelägganden och förbud kan bli aktuellt för att åtgärda anläggningarna. Vid tillsynen följer samhällsplaneringsnämnden riktlinjerna i Havs- och vattenmyndighetens vägledning för prövning och tillsyn av små avlopp.

VA-EKONOMI

Nässjö Affärsverk AB (NAV) är huvudman för VA i Nässjö kommun och ansvarar därmed för drift och underhåll av den allmänna VA-anläggningen.

Fastighetsägare eller motsvarande som ligger inom verksamhetsområdet för en eller flera vattentjänster kallas för abonnenter och ingår i det s.k. VA-kollektivet.

SÄRREDOVISNINGSPRINCIPEN

Bokföring ska ske enligt god redovisningssed där resultat- och balansräkning redovisas särskilt och där det finns tilläggsupplysningar som visar hur fördelning skett av kostnader som varit gemensamma med annan verksamhet, exempelvis vid samförläggning med andra typer av ledningar eller vid ombyggnation av gata.

Vattentjänsterna får inte vara vinstdrivande utan ska täcka de kostnader som medförs. Det innebär att avgifterna endast får vara så höga att de täcker nödvändiga kostnader för att ordna och driva den allmänna VA-anläggningen.

Förutom direkta kostnader för byggnation och skötsel av den allmänna anläggningen är arbetsledning, planering och registerhållning exempel på nödvändiga kostnader.

Fonder för framtida investeringar får ske om det finns fastställd investeringsplan där det tydligt framgår vilken åtgärd den avser, kostnaden för denna, tidpunkt för genomförandet samt övriga upplysningar som behövs för att bedöma hus stor avsättningen bör vara.

VA-KOLLEKTIV OCH SKATTEKOLLEKTIV

Skälet till att särredovisnings- och självkostnadsprincipen är påbjudna i lagen om allmänna vattentjänster är att kommunerna hanterar "olika pengar" åt olika grupper av personer.

Skattekollektivet utgörs av alla kommuninvånare som betalar kommunalskatt, dessa pengar ska användas till många olika saker som, vård, skola och omsorg men också myndighetsutövning, planering och gatudrift.

Även om det inte finns formella hinder att använda skattepengar för att finansiera VA-verksamheten, är det inte vanligt att det sker.

Att ordna VA-försörjning är i grunden den enskilde fastighetsägarens ansvar.

När detta måste ske i ett större sammanhang med hänsyn till skyddet för människors hälsa och för miljön, gör kommunen en utredning om området ska bli ett s.k. verksamhetsområdet och då ingå i den allmänna VA-anläggningen.

VA-kollektivet utgörs av fastighetsägare som ingår i verksamhetsområdet för en eller flera vattentjänster. Om man ingår i ett verksamhetsområde ska avgifter enligt gällande VA-taxa betalas till VA-huvudmannen och rättigheter samt skyldigheter enligt lagen om allmänna vattentjänster (LAV) gäller.

AVGIFTER FÖR ALLMÄNNA VATTENTJÄNSTER

Det finns i huvudsak två typer av intäkter till VA-huvudmannen, anläggningsavgifter och bruksavgifter.

Kommunfullmäktige beslutar om VA-taxans konstruktion men har delegerat ansvaret för VA-taxans nivåer till Nässjö Affärsverks styrelse.

Anläggningsavgiften är en engångsavgift för att täcka VA-huvudmannens kostnader att ordna en allmän VA-anläggning. För abonnenten innebär den en rättighet att för all framtid vara ansluten till den allmänna VA-anläggningen.

Läs mer om anläggningsavgifternas storlek på www.nav.se

Bruksavgiften är en periodisk avgift för att täcka drift- och underhållskostnader, kapitalkostnader för investeringar eller andra kostnader för en allmän VA-anläggning som inte täcks av anläggningsavgiften.

Läs mer om bruksavgifternas storlek på www.nav.se

UPPFÖLJNING AV VA-PLAN 2019–2023

SAMMANFATTNING

Nässjö kommuns VA-plan för åren 2019-2023 antogs av kommunfullmäktige 2019. I tabellerna nedan sammanfattas de huvudsakliga åtgärder som ingick i planen och resultatet.

UTBYGGNADSOMRÅDEN KOMMUNALT VA	ÅR	STATUS
Vareviken	Under planperiod	Klart
Sjölund/Klinten	Under planperiod	Klart

LEDNINGSNÄTS- FÖRNYELSE	ÅR	STATUS
Verksamhetsmål är att vattenförluster ska understiga 15% per år samt att inget reningsverk ska ha en utspädningsgrad över 350%.	Under planperiod	Löpande arbete
Åtgärdande av felkopplade dagvattenledningar under hela planperioden.	Under planperiod	Löpande arbete

VATTENSKYDDSFÖRESKRIFTER	ÅR	STATUS
Fastställa vattenskyddsföreskrifter för Storsjön, Forserum.	Under planperiod	Pågår, ansökan inlämnad
Genomgång och uppdatering av skyddsföreskrifter för övriga vattentäkter. Prioriteras efter storlek. Anneberg/Solberga och Malmbäck ska genomföras under planperioden.	Under planperiod	Ej påbörjat
Ansöka om vattendom där det saknas eller behövs utökad uttag. Prioritetsordning Stensjön, Nässjö, Ormaryd, Malmbäck, Anneberg. Stensjön och Nässjö genomförs under perioden.	Under planperiod	Stensjön klart, pågår framtagande av vattenförsörjningsplan

VA-PLAN 2024-2028

BEFINTLIGA VATTEN- OCH AVLOPPSVERK	ÅR	STATUS
Förbättring av vattenkvaliteten i Skullaryd genom idrifttagning av ny vattenreningsanläggning.	Under planperiod	Klart
Åtgärdande av nitratproblem på vattenverket i Sjövik.	Under planperiod	Klart
Fortsatt arbete med att knyta ihop vattenverket Sandsjöfors med Sjövik.	Under planperiod	Klart
Utredning av ytterligare barriärer mot vattenburen smitta på Nässjö vattenverk, eventuell UV-ljusbehandling av vattnet.	Under planperiod	Klart
Komplettering Malmbäcks vattenverk med filter och brunn, för högre kapacitet.	Under planperiod	Klart
Uppdatering av Sandsjöfors vattenverk.	Under planperiod	Klart
Uppkoppling av anläggningar med fjärrstyrd processövervakning planeras.	Under planperiod	Löpande Arbete
Kapacitetsökning för Stensjöns vattenverk.	Under planperiod	Klart
Uppdatera handlingsplan och nödvattenplan för dricksvattenförsörjning	Under planperiod	Plan framtagen för beslut
Fortlöpande se över förhållandet mellan överföringsledningar och lokala verk.	Under planperiod	Löpande arbete
Utreda och verka för vattenbesparande åtgärder	Under planperiod	Löpande arbete
Förnyelse av avloppsanläggning i Skullaryd.	Under planperiod	Klart
Nytt värmesystem, upprustning biobäddar med mera på Nässjö avloppsverk	Under planperiod	Förstudie framtagen för hela NÖ ARV
Utarbeta ett inriktningsbeslut för Nässjö avloppsreningsverk (nybyggnad/renovering).	Under planperiod	Klart
Nässjö Affärsverk AB ska under planperioden påbörja arbetet med VASS hållbarhetsindex	Under planperiod	Klart, löpande arbete
En säkerhetskyddsanalys av VA-verken ska göras under planperioden.	Under planperiod	Klart

VA-PLAN 2024-2028

RESERVVATTENTÄKT	ÅR	STATUS
Fortsatt utredning av reservvattenfrågan. I första hand utredning och projektering av reservvatten från Storesjön till Nässjö och omvänt Nässjö till Bodafors/Grims-torp.	Under planperiod	Pågår, vattendom vann laga kraft juni 2023, arbete med utbyggnation är i uppstartsfasen
EXPLOATERINGS-OMRÅDEN	ÅR	STATUS
Alsberg, etapp 2	Under planperiod	Klart
Södra Handskeryd	Under planperiod	Klart
Södergårdens industriområde	Under planperiod	Klart
Sörängen etapp 1 och 2	Under planperiod	Klart
DAGVATTEN	ÅR	STATUS
Handlingsplan/prioriteringslista för områden med begränsad kapacitet (risk för översvämning med mera) upprättas	Under planperiod	Inväntar policy och ansvarsfördelning
Handlingsplan/prioriteringslista för större befintliga utsläppspunkter i känsliga områden (ur miljösynpunkt) upprättas	Under planperiod	Inväntar policy och ansvarsfördelning
Underhållsplan för skötsel av kommunalt (TSF/NAV) ägda dagvattenanläggningar upprättas	Under planperiod	NAV, under framtagande
För- och nackdelar med införande av en särskild dagvattentaxa, för att öka lokalt omhändertagande och minska miljöpåverkan och översvämningsrisker ska utredas under planperioden.	Under planperiod	Ny VA-taxa under framtagande

ORDLISTA

Nedan förklaras några förkortningar och ord som förekommer i dokumentet och vatten- och avloppssammanhang.

Allmän vatten- och avloppsanläggning (Allmänt VA) En VA-anläggning över vilken en kommun eller kommunalt bolag är huvudman (ansvarar) och som har ordnats och används för att uppfylla huvudmannens skyldighet enligt vattentjänstlagen (LAV). I den allmänna VA-anläggningen ingår ledningsnät, pumpstationer samt andra anordningar som krävs för att VA-anläggningen ska fungera på avsett sätt.

Anläggningsavgift (Anslutningsavgift) En engångsavgift som den enskilde betalar när förbindelsepunkt till allmänt VA har upprättats för en fastighet.

Antroprogen påverkan Mänsklig påverkan

Arrende När en jordägare upplåter nyttjanderätt till jord mot någon form av ersättning.

Avloppsvatten Avloppsvatten är ett gemensamt namn på dagvatten, dränvatten och spillvatten.

Avrinningsområde Ett landområde, inklusive sjöar, som avvattnas via samma vattendrag.

BDT-vatten Bad-, disk- och tvättvatten.

Brukningsavgift Periodisk (återkommande) avgift (för den enskilde) för täckande av drift- och underhållskostnader, kapitalkostnader för investeringar eller andra kostnader för en allmän VA-anläggning som inte täcks av anläggningsavgiften. Brukningsavgiften har en fast del samt en rörlig del.

Bräddning Situation där spillvatten måste ledas förbi reningsverket orenat på grund av hög belastning alternativt låg kapacitet i avloppsreningsverket eller ledningsnätet.

Dagvatten Tillfälligt avrinnande vatten, till exempel regnvatten och smältvatten, från tak och vägar med mera, samt framträngande grundvatten.

Dagvattenanläggning I detta dokument avses en anläggning för fördröjning och/eller rening av dagvatten.

Dagvattenpolicy Riktlinjer för hantering av dagvatten.

Dränering Anläggning som syftar till att leda bort vatten (grundvatten eller vatten som infiltrerar från markytan) under mark. Anläggningen kan bestå av till exempel perforerade rör och/eller grovt jordmaterial (makadam, sten och så vidare.). Syftet är göra omgivande mark torrare för att till exempel skydda byggnader och/eller kunna använda marken på önskat sätt.

Dränvatten Vatten som avleds genom dränering.

Enskild vatten- och avloppsanläggning (Enskilt VA) En VA-anläggning som inte är ansluten till den allmänna VA-anläggningen. För den enskilda anläggningen ansvarar den eller de fastigheter som nyttjar anläggningen.

Fastighet En fastighet är ett mark- och/eller vattenområde eller en volym som är fast egendom med tillhörande fastighetstillbehör (till exempel byggnader, andra anläggningar och växtlighet). Rätten att använda en allmän VA-anläggning är knutet till fastigheten och inte till fastighetsägaren och består så länge fastigheten består. Enligt vattentjänstlagen ska det som gäller för fastighet också tillämpas för byggnad eller anläggning som inte tillhör fastighetens ägare.

Fastighetsägare Ägare av en fastighet. Enligt vattentjänstlagen jämställs tomträttsinnehavare och ägare till byggnad eller anläggning som tillhör annan än fastighetsägaren, till exempel en arrendator, med fastighetsägare.

Grundvattentäkt Vattentäkt där vattnet tas ur grundvattnet (finns under markytan).

HaV Havs- och vattenmyndigheten

Hushåll Enhet av människor som delar bostad.

Infiltrationsanläggning Reningssteg i en avloppsanläggning som huvudsakligen utnyttjar den naturliga jorden på platsen för rening.

Inläckage Vatten (oftast grund- eller regnvatten) som läcker in i otäta ledningar (oftast spillvattenledningar) som inte är avsedda för det inläckande vattnet.

LAV Lagen om allmänna vattentjänster (2006:412).

Ledningsförnyelse Ersätta eller renovera gamla ledningar.

LIS-område LIS står för Landsbygdsutveckling i strandnära lägen och avser områden där det ska vara lättare att få bygga inom 100 meter från stranden.

Lättrycksavloppssystem (LTA) Ett lågtrycksavloppssystem som är utvecklat för områden där det är svårt att få självfall i avloppssystemet.

Varje fastighet har sin egen pumpstation som består av en tank med en skärande pump som "maler" avloppsvattnet och pumpar ut det till den gemensamma avloppsledningen utanför fastigheten.

Markbädd Reningssteg i en avloppsanläggning som består av särskilt anpassade (tillförda) jordmassor och spridnings- och uppsamlingsrör. Anläggs ofta när den naturliga jorden på platsen inte kan användas för infiltration. Markbädden har till skillnad från en infiltrationsanläggning ett definierat utlopp.

Minireningsverk Mindre reningsverk, oftast enskild anläggning, för en eller ett fåtal fastigheter.

NAV/NAVAB Nässjö Affärsverk AB. Kommunalt bolag i Nässjö kommun. Huvudman för bland annat allmänt VA i Nässjö kommun.

Natura 2000-område Ett område vars natur är värdefullt ur ett EU-perspektiv. Ingrepp som på ett betydande sätt påverkar miljön i ett Natura 2000-område kräver tillstånd.

Normaltaxa Den VA-taxa som tillämpas vid normala omständigheter.

Nyttighet/er I VA-sammanhang menas de olika tjänsterna vatten (V), spillvatten (S) och dagvatten (D) som kan tillhandahållas av huvudmannen (den ansvariga för allmänt VA i kommunen, i Nässjös fall NAVAB).

Omvandlingsområde Fritidshusområde som successivt övergår till permanent bostadsområde.

PBL Plan- och bygglag (2010:900).

pe Personekvivalent/er, motsvarar en genomsnittlig persons behov (i samband med reservkapacitet för verk).

Reservkapacitet (gällande vatten- och avloppsverk) Kapacitet gällande produktion/rening utöver den i dagsläget utnyttjade.

Reservvattentäkt Vattentäkt som kan användas när problem uppstår med den ordinarie vattentäkten.

Samfällighet Mark, anläggningar, rättigheter med mera som gemensamt tillhör flera fastigheter.

Servisledning Med servisledning menas den ledning som förbinder en byggnad eller en fastighet med en allmän Va-anläggnings ledningsnät. På serviceledningen finns en förbindelsepunkt. Servisledningen mellan fastigheten/byggnaden och förbindelsepunkten tillhör fastigheten och resterande del av servisledningen tillhör den allmänna anläggningen.

Självkostnadsprincipen Ingen vinst eller subventionering förekommer, verksamhetens intäkter/avgifter ska motsvara verksamhetens faktiska kostnader.

Sluten tank Avloppsanläggning som består av en större tank dit avloppsvattnet leds. Tanken saknar vidare koppling till markbädd/infiltration och töms med slamsugningsbil.

Stenkista En anläggning bestående av en samling stenar under mark. Möjliggör lagring och infiltration av vatten (till exempel dagvatten) i mark. Idag är inte detta ett godkänt reningssteg för spillvatten eller BDT-vatten.

Spillvatten I regel förorenat vatten från hushåll, industri med mera. Med spillvatten likställs allt avloppsvatten som huvudmannen bedömer ska avledas till spillvattenledning.

Sommarvatten Anläggning för vattenförsörjning som endast kan användas sommarhalvåret, oftast på grund av ytligt eller ovan mark liggande ledning-

ar som inte klarar minusgrader/tjäle.

Svenskt Vatten Svenskt Vatten är branschorganisation för landets viktigaste livsmedelsproducenter och miljövårdsföretag – VA-organisationerna.

Särtaxa Särtaxa är en egen taxa som på grund av särförhållanden har upprättats för en del av ett verksamhetsområde inom kommunen. Särtaxan kan tas ut som både anläggnings- och bruksavgift. Särtaxa innebär att en högre eller lägre avgift tas ut jämfört med normaltaxan.

Tillskottsvatten Vanligtvis dagvatten, dränvatten och/eller grundvatten som genom felkopplingar och inläckage belastar spillvattenledningar och avloppsreningsverk.

TSF Tekniska serviceförvaltningen inom Nässjö kommun.

VA Vatten- och avlopp. Omfattar dricksvatten och spillvatten samt vanligtvis även dagvatten och dränvatten.

VA-anläggning (Vatten- och avloppsanläggning) En VA-anläggning som har till ändamål att tillgodose behovet av dricksvatten och/eller avlopp för bostadshus eller annan bebyggelse.

VA-försörjning Ordnande av dricksvatten och spillvatten samt vid behov dagvatten och dränvatten.

VA-kollektiv Samtliga fastighetsägare inom kommunens verksamhetsområden för VA.

VA-plan Beskriver kommunens nuläge, förutsättningar, behov, riktlinjer och åtgärdsplan gällande VA i kommunen.

VA-policy Anger riktlinjer för hur kommunen ska jobba med VA.

VA-taxa Anger kommunens avgifter för tillhandahållande av allmänna vattentjänster inom verksamhetsområdena. Avgifterna tas ut dels som en anläggningsavgift (engångsavgift), dels som en bruksavgift (återkommande avgift baserad på förbrukning).

VA-tjänster Tillhandahållande av vattenförsörjning och avlopp (VA).

VA-verk Vatten- och avloppsreningsverk.

VA-verksamhet Verksamhet som bedrivs för att tillhandahålla dricksvatten och spillvatten samt i förekommande fall dagvatten och dränvatten.

VA-översikt Beskriver kommunens nuläge, förutsättningar och behov gällande VA.

Vattenskyddsföreskrifter Föreskrifter om hur vattentäkten ska skyddas för att över tid kunna användas som vattentäkt.

Vattentjänster Vattenförsörjning och avlopp (VA).

Vattenförsörjning Tillhandahållande av vatten som är lämpligt för normal hushållsanvändning.

Verksamhetsområde Allmänna vatten- och avloppstjänster bedrivs inom ett fastställt geografiskt område (verksamhetsområde) inom vilket en eller flera vattentjänster har ordnats eller ska ordnas genom en allmän VA-anläggning.

Ytvattentäkt Vattentäkt där vattnet tas ovan mark, vanligtvis från sjö.

Åretruntvatten Vatten/vattentäkt som kan användas året om (jämför sommarvatten).

Överföringsledning Längre ledningar med huvudsakligt syfte att överföra till exempel vatten eller avlopp mellan förbrukare/konsument och vatten-/avloppsverk på annan geografisk plats.

NÄSSJÖ KOMMUN

571 80 Nässjö

0380-51 80 00 (växel)

0731-23 21 60 (sms)

kommunstyrelsen@nassjo.se

www.nassjo.se

**NÄSSJÖ
KOMMUN**